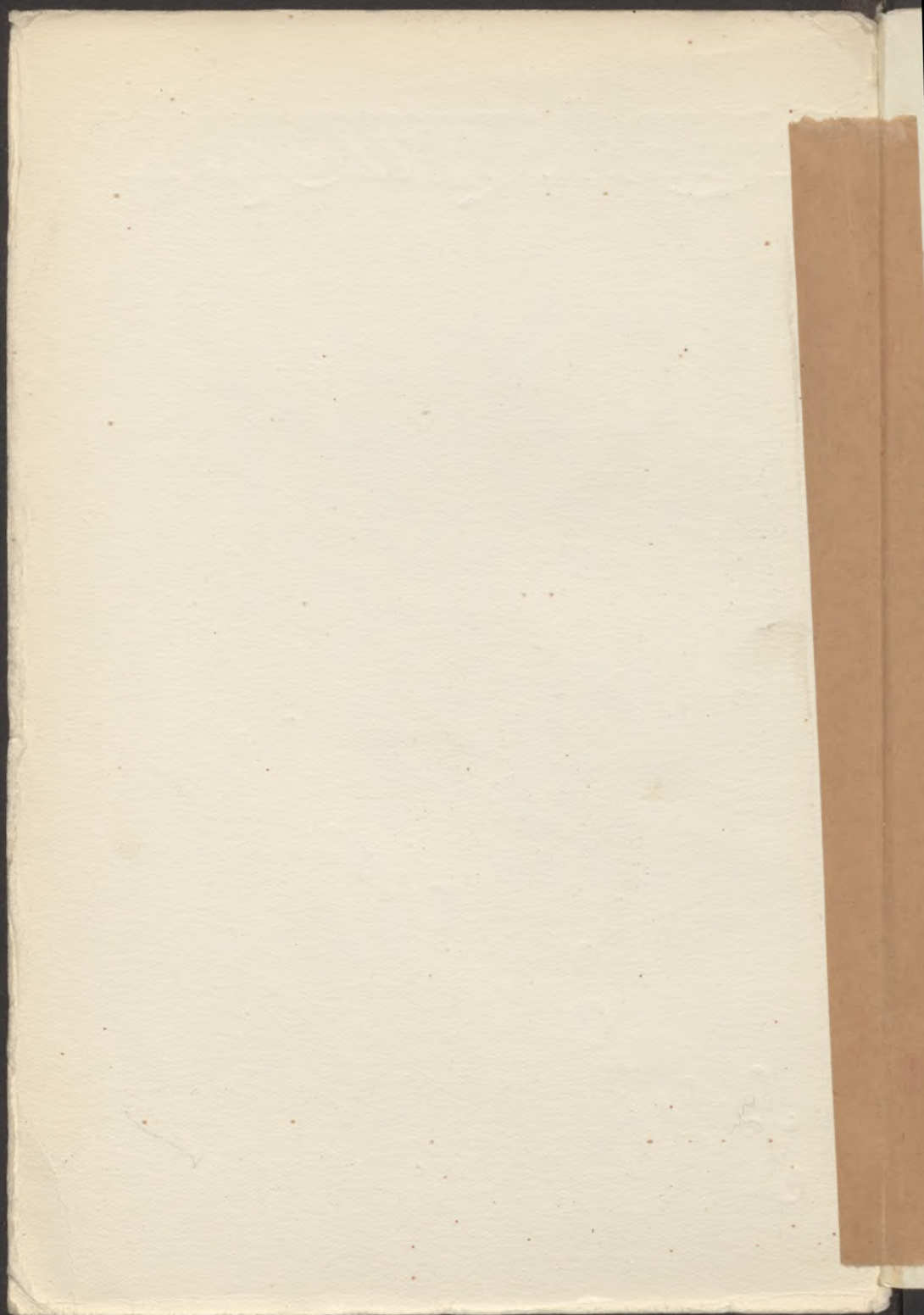

70483

NADÁNYI ZOLTÁN

*Szegény ember
naplója*

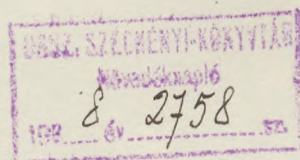
Nadányi Zoltán

**SZEGÉNYEMBER
NAPLÓJA**

1 9 3 5

A szerző kiadása

70483

Nincs levelem

Ma jó napom volt, nem kaptam levelet.

Aggódva nyitom az ajtót minden reggel, nézem az asztalt, van-e rajta levél. Milyen jó érzés, ha nincs. Mindjárt jobb étvággyal ülök neki a reggelinek. Egy kis szorongás megmarad ugyan még bennem egy ideig, mert még nem vagyunk túl a veszélyen. Ugyanis tíz óráig még beállíthat a másik postás, aki az ajánlott leveleket hozza. És éppen azok a veszedelmesek, az ajánlottak. De ha tíz óra is elmúlt, akkor már ajánlott levél se jöhet. Fél tízenegy-től kezdve pedig teljes biztonságban vagyok. Nyugodtan elmondhatom: nincs levelem.

Nem voltam én mindig ilyen levélgyűlölő. Azelőtt is lestem az asztalt reggelenként, meg a levélszekrényt, de akkor azon imádkoztam, bárcsak lenne. Ha már nem vártam senkitől levelet, magát a levelet vártam.

Milyen jó volt látni, már az ajtóból, hogy a narancssárga abroszon, a kávéscsésze mellett, mint a legízletesebb reggeli csemege, ott virít a levél. Esetleg több levél is, néha egész halom. Meg a levélszekrényből kiszedegetni őket egyenként, a foglyul esett leveleket és vinni őket a belső szobákba és ropogtatni

őket és felkoncolni őket. Milyen jó volt beleszabadulni egy ilyen levélcsomóba, válogatni benne, melyiket nyissam ki elsőnek, melyiktől várhatom a legjobbat. Mint a gyerek, mikor selyemcukrot kap, egész zacskóval. Kiborítja az asztalra, dúskál benne és nem tudja, melyiket kapja be elsőnek, Azt a rózsaszín csíkos ezüstpárnát, amiben kávéíz van, vagy a piros párnát, még pirosabb csíkokkal, csokoládétöltelékkel. Vagy az aranyháromszög makkot gyümölcsízzel, vagy a kék nefejejtset, ami tiszta cukor.

Így dúskáltam én a levelek közt hajdanában, de azok az idők már elmúltak. Ma már nem jönnek levelek csokoládés töltelékkel, mokkaízzel, gyümölcsízzel. És olyan levél se jön, sajnós, ami tiszta cukor.

Ma már nem írja nekem senki, hogy édes Zoltánkám, de régen nem adtál életjelt magadról. Örök harag és magázás, ha azonnal vonatra nem ülsz, meg nem látogatsz. Mit bánja most az illető, hogy én nem adok életjelt magamról. Örül neki ő is, ha nem ijeszgetik levelekkel. És hogy engem vendégségbe hívjon, az aztán igazán eszébe se jut. Örül neki, ha ő maga megmaradhat ott, ahol van. Ha ki nem űzik a hajlékából a levelek.

Elhallgatott az Ismeretlen Tisztelő is, aki ezt meg azt olvasta tőlem itt meg ott. En-

nek is elment már a kedve az írás-olvasástól, Meg a többi nyájas levél is elmaradt, meg a tarkabarka képeslapok, meg az ezüstbe öltözött névjegyek húsz, harminc aláírással. Jól mulatunk, rádgondolunk! Hova lettek ezek? Mindegyik hozott magával valami jólesőt, valami kedveset. És ha netán kellemetlen levél érkezett, az csak félreértésből származhatott. Kimagyarázta magát az ember és rendben volt.

Most egy idő óta csupa kellemetlen levél érkezik. Ilonka nem ír Abaújból, Csöszki nem ír a Perjés-pusztáról, Józsi bácsi nem ír Csízből, senki jóemberem nem ír. Pedig megvannak, tudom, jóegészségben, csak hát... hogy is mondjam. Úgy látszik, ők is félnek a levelektől.

De annál szorgalmasabb levélíró dr. Blaufuss Arnold, Budapest. Ügyfelem megbízásából, így kezdi Arnold. És mindig azzal végzi, hogy jelen felszólító levélért fizessenek én neki ennyit meg ennyit. De nemcsak Arnold levelezik velem ebben a hangnemben, vannak többen is. Azonkívül sűrűn keresnek fel so-raikkal különböző vállalatok, pénzintézetek, az adóhivatal, a járásbíróság, sőt maga az egyház is. És mindegyik arra figyelmeztet, adjak életjelt magamról sürgősen, csekken, vagypostautalványon. Mert különben örök harag és magázás. Ránézek a borítékra, már tudom, mi-

ről van szó. Csak azért bontom fel mégis, hát-
ha valami új dolog. A multkor kiszámítottam,
csak úgy próbaképpen, mennyi pénzt kérnek
tőlem egynapi postával. Nevetnem kellett.
Olyan összeg jött ki, amiből urasan megélhet-
nék életem végéig a Riviérán.

Ezért félek a levelektől. Komorak, kö-
vetelőek, fojtogatóak. Semmi humor nincs ben-
nük, semmi líra. Oázisként hat ebben a ko-
morságban, valósággal felüdít, felvidít, ha né-
ha-néha mégis becsúszik a postámba egy-egy
családias hangú, kedves, derűs — gyászje-
lentés.

Egy fél cseléd

Abban az időben, mikor még apám uralkodott, négy cselédünk volt. Inas, szobalány, szakácsné, szolgáló. Ez volt a *belső személyzet*. Az inasnak egyet csengettünk, a szobalánynak kettőt, a szakácsnének és a szolgálónak nem csengettünk. Azoknak a személyes megjelenése nem volt kíváncsú. Konyhaillatot hoztak volna be magukkal. A szolgáló még hozzá meztláb is jár és nagyokat csuklik, már csak azért se szobaképes.

Ha a szakácsnéval, vagy a szolgálóval akart valamit közölni anyám, becsengette a szobalányt, annak adta ki a parancsot. Így aztán hármas és négyes csengetés nem is volt, csak egyes, kettős és ötös. Öt csengetés egymásután, ez a tálalást sürgette. Azért öt, hogy annál izgatóbb legyen és a személyzet ne foghassa rá, hogy eggyel kevesebbet hallott.

Így volt ez minálunk apám idejében, húsz évvel ezelőtt. Most már nem így van minálunk, vagyis nálam. Most is négytagú a család, nekem is két gyerekem van, mint apámnak, — de a személyzet létszáma sokkal alacsonyabb. Nekünk nem négy cselédünk van, hanem csak egy fél.

Úgynevezett *bejáró* ez a Füsti Katalin. Reggel héttől délután négyig működik a háznál, négy órától kezdve semmi közünk egymáshoz. A félnapját másutt hasznosítja, csak félig a mienk.

Fél cseléd.

Ennek a dolognak aztán, hogy ő nem egész cseléd, hanem csak egy fél, különös következményei vannak. Például a csengetés. Sokáig magam se tudtam, mért csengetek én neki olyan furcsán. Éppen csak odaérek a csengőgombhoz, máris elkapom az ujjamat. Zenei nyelven ezt úgy mondják, azt hiszem: staccato. Magam is azt gondoltam eleinte, hogy én csak viccelek ilyenkor, de aztán rájöttem ennek a dolognak a mélyebb értelmére. Én neki nem is csengethetek másféleképpen, csak így. Egy fél cselédnek csak egy fél csengetés jár. Nincs is jogom hozzá, hogy ennél többet csengessek. Egy egészet.

És ha mezítláb jön be a szobába, nem szólhatok egy szót se. Legfeljebb csak azt kívánhatnám tőle, hogy a fél lábára húzzon cipőt. A másik lába már a másé.

Sok mindent szeretnék még neki magyarázni, csupa olyan dolgot, amit egy cselédnek tudni kell. Már a nyelvemen is van a sok, sok mondanivaló, de akkor ránézek Füsti Katalinra és látom, hogy a fele hiányzik. Ő csak egy fél cseléd.

Inas, szobalány, szakácsné és szolgáló egyszemélyben. Négy cselédet helyettesít, mégis csak egy fél cseléd. És noha szakácsné is, szolgáló is, konyhaillatot mégse hoz be magával. De ez nem az ő érdeme, én például nem bánnám, ha hozna magával. Ugyanis kosztot hordatunk.

Csak azon imádkozom, volna egyszer már annyi pénzem, hogy ennek a Füstí Katalinnak a másik felét is szerződtetni tudnám. Hogy akkor egy egész cselédem volna, akinek egy egészet lehet csengetni. Egy olyan hosszút, hosszút, amilyet szegény jó anyám csengetett másodiknak, mikor nagyon súlyos mondanivalója volt a szobalány számára.

Csengetnék neki egy hosszút, hosszút és mikor végre beténfereg mezítláb, nagy robajjal, csodálkozva, akkor szépen, csendesen, finoman, ahogy édesanyámtól láttam, felmondanék neki.

Az egész cselédnek.

Kincstár

Gyerekkoromban is sokszor hallottam ezt a szót: kincstár. Fássy bácsi járt hozzánk, családunk ügyvédje, sokat társalogtak édesapámmal kettesben, szívarszó mellett. Ilyen alkalmakkor sűrűn emlegette Fássy bácsi a kincstárt. Három szó ragadt meg az emlékemben, ezeket használta legsűrűbben Fássy bácsi. Hagyaték, kincstár, kérlekalássan.

Kérlekalássan, erről nem tudtam, mi csoda. Rejtély volt előttem, mit is fejezhet az ki, az a furcsán zakatoló szó, hogy kérlekalássan. Hagyaték, ez a szó valami homályos, rejtélyes, elmosódó körvonalú, lomha, barna tömeget sejtetett. Valami nagy kellemetlenség, ami körül mindig vitatkoznak, veszekednek. De mikor azt hallottam: kincstár, olyankor tündöklő világosság gyúlt ki előttem. Ezt a szót megértettem, ekörül nem volt semmi bizonytalanság. Kincstár, az a kincsek tára. Egész tárháza. Aranyszobában aranyszekrények, aranypolcokon óriási brilliánsok és egyéb ritka drágakövek, de olyan nagyok, mint egy-egy görögdinnye. És amerre az ember csak néz, az asztalon, a falon, a padlón, mindenütt a legválogatottabb kincsek garmadája.

Karkötők, fülönfüggők, gyűrűk, diadémok, stb. Többek közt a királyi korona is ott van, de csak úgy mellékesen. Ezeknek a kincseknek a sugárzását nem is lehet pusztá szemmel elviselni, csak kormosüvegen keresztül.

Így képzeltem én el a kincstárt gyerekkoromban. Mikor Fássy bácsi azt mondta: kincstár. Különösen ha így mondta: királyi kincstár.

Istenem, ha én azt tudtam volna gyerekkoromban, hogy egyszer milyen nagy úr leszek. Hogy az én lakásomban, majd ha meg-növök, csupa olyan holmi lesz, ami méltó arra, hogy a kincstárban elhelyezzék. Még a legegyszerűbb szék is a szobámban, az is kincstárba illő. Ha én tudtam volna akkor, hogy a kincstár képviselője egyszer majd személyesen kér fel engem arra, hogy a lakásom egész berendezését engedjem át a királyi kincstárnak!

Ha én azt tudtam volna gyerekkoromban, akkor úgy képzeltem volna a dolgot, hogy a kincstár képviselője aranyhintón érkezik, legalább is olyan szép csincsilla-prémes díszmagyarban, mint az apámé. Aranybot a kezében, aransarkantyú a csillogó lakkcsizmáján, vakító gyűrűk az ujján, úgy fordul be a kapun. És az egész szomszédság engem irigyel, a szerencsés embert, akit a kincstár képviselője személyesen fölkeres.

Nem így volt a valóságban. Kopott fekete kabát volt rajta, a kincstár képviselőjén. Régimódi, kopott fekete kabát, nyakától a térdéig sűrűn gombolódó. És egyszerű csizma volt rajta, amelyet szegényemberek viselnek. Nem lakkcsizma, subickos csizma. Az is kopott volt, méghozzá. Aktatáska a hóna alatt az is kopott. Az egész ember, a kincstár képviselője, ahogy ott állt a szoba közepén, olyan kiábrándítóan kopott.

És amit mondott, az is olyan kiábrándítóan hangzott:

— Takács végrehajtó. Foglalni jöttem kérem a kincstár számára.

Ezen kert eladó

Szeretnék már végre egy kis jómodot is látni, ne csak mindig szegénységet. Menekülök a házak közül, az emberek közül, ki a természet ölére, ahol még régi teljességében mosolyog a jómód. Február van ugyan, kopaszság hónapja, de azért a jómód nyugalma, a jómód összhangja mindenfelé. Az ágak létszáma még mindig a békebeli és úgy látom, a varjak megélhetése is biztosítva van. Elhelyezkedési és kereseti lehetőségeik számára tág tér nyílik. Rettenetes, milyen szárazon, milyen méltatlanul fejezem ki magamat. De tessék csak várni, el fog ez múlni mindjárt, csak hát éppen most jövök az adóhivatalból,

Sétálgatok a szőlőskertben, jobbra-balra nézegetek, oszladozik a rossz érzés, amit az imént magamra szedtem. Egész más itt, ebben a jómódú társaságban, a biztos egzisztenciájú fák közt, a jóltáplált dombok közt, a máról holnapra élő, de mégis gondtalan varjak közt. Egész más itt, mint az emberek társadalmában, ahol jobbról-balról a fülembe sírnak. Ott minden arra emlékeztet, amire nem szeretek gondolni, itt egész más, a szabad

természet ölen, itt az ember fellélekzik, füttyörszni van kedve. De egyszer csak megpillantok egy fát; egy szilvafát, a szilvafán egy táblát, a táblán egy felíratot — és vége mindennek.

Azt mondja a felírat, amit a szilvafára felszegeztek: „Ezen kert eladó.”

Reszketeg betűkkel mondja a felírat. Reszketeg hangon mondja a szilvafa.

És nemcsak egy, nagyon sok szilvafa mondja. Majdnem mindegyik kertecske sarkán ott látható a felírat, egy-egy szilvafának a nyakán, vagy a bemeszelt hasán. „Ezen kert eladó.”

Mindig sejtettem én, hogy a fáknek van valami mondanivalójuk. A fűszálaknak is, az állatoknak is. Százrejtélyű az ő némaságuk. Gondolkoztam is már rajta sokat, ugyan mit is mondanának, ha szólni tudnának. De hogy a szilvafák mondanivalója ilyen bántóan egyszerű, ilyen közönséges, ilyen emberi, azaz-hogy nem is emberi, hanem éppen ellenkezőleg: üzleti, azt sose gondoltam. Pedig hát ezt ők mondják, a szilvafák, az kétségtelen. A szentek is ilyenformán közlik a mondanivalójukat a régi képeken: felírat alakjában. De a szentek beszéde szent beszéd és én a fáktól is ezt vártam volna. Ők is szentek voltak eddig az én szememben. Most egyszerre megszólalnak és azt mondják: ezen kert eladó,

Olyan ez, mint mikor az ártatlan, csudálkozó szemű kisgyerek megszólal és édes gyerekségek helyett, amikre az ember már előre rámosolyog, valami nagyon komolyat, felnőtteset mond. Például azt mondja: a gazdasági krízis világjelenség. Vagy azt mondja: amortizációs kölcsön kilencvenkettes árfolyamon. Éppen így hangzik a fák szájából: ezen kert eladó.

Nem is tudok már olyan rokonérzéssel nézni rájuk, mint azelőtt. Azokra a szilvafákra se, amiknek nincs is tábla a hasán. Tudom, tudom, mit mondanának, ha megszólalnának. Az az összes mondanivalójuk, az az egy mondat

No de nem vethetünk egymás szemére semmit. Én magam is virágokat gondolok, gyümölcsöket tervezek, mint ők, mégis hasonló mondatokat darálok az adóhivatalban és azon kívül is. Itt a tábla a szívem felett, benne a nagy kampósszeg, rajta a felirat.

Ezen kert eladó.

Csöszi

Nem is olyan régen volt az, hogy a kisváros csendjét időnként hatalmas dübörgés, csattogás, harsogás reszkettette meg. Az emberek elmosolyodtak az utcán, pedig még semmit se láttak, csak a lármát hallották. Mindenki tudta első hallásra: Csöszi jön. Pusztay Csöszi a tanyáról, a négyesfogatán.

Volt abban valami a természeti tünemény fenségéből, ahogy ő berohant a kisvárosba, a négyesfogatán. Mint a vihar, amiben jégeső is van, mennydörgés is, forgószél is, napsütés is, szivárvány is. A magja ennek a viharnek: Csöszi. Patkócsattogás, ostorpattogás, kerekék zörgése és a bakon Csöszi. Forgatja az ostort és hahotázik. Valamiért mindig hahotázni kellett neki. Ha egyében nem, hát azon, amit a kereskedőknek odakiabált, jobbra, balra. Mindegyiket tegezte Csöszi, de csak egyoldalúan.

— Hé, Sterk! Mi van a kátránnyal? Az apád!

Ostorral is megfenyegette Sterk urat és hahotázott, Sterk úr mosolyogva hajbókkolt az üzlet ajtajában és valamit visszakiáltott, de azt Csöszi nem hallhatta, elnyelte a robaj.

Ez is megvan, megsürgette a kátrányt. Nem levelezés útján, mint más, hanem csak egy ordítással. Mi van még hátra? Hopp, Faragó!

— Öt szál fosznidesztkát küldjék! Kétcollosat! Zofort! Öt darab! Fünfe!

Mutatta az öt ujján és hahotázott. Így rendelte meg, röptében, a betoncsöveket is az új hídhoz, a kölcsönzsákokat a csépléshez, az oltani való meszet és mindent, amire csak szükség van. Így kötötte le a kereskedőnél a májusi gyapjút, így vette fel a zöldhitelt, és az új ispánt is így fogadta fel. A robogó négyesfogat bakjáról, egy ordítással.

A fűszeres előtt, ott megállt. Mert hosszú a nóta.

— Hé, Sárkány, gyere ki! Hé, hó! Itt a pénz! Haj, haj!

Sárkány úr kijött, hajbókolt, felvette a rendelést. Egyúttal pénzt is kapott, csupa százashankót.

— Nesze, Sárkány, egyél pénzt!

A kereskedők, akikkel dolga volt, nem is vártak tőle levelet, csak ordítást. Ők se igen irkáltak neki, csak visszaintegettek, meg visszaordítottak. Mikor Csöszi a főutcán végigrobogott, majd minden boltajtóban ott állt a boltos, szolgálatára készen. Végig az utca hosszán valósággal sorfalat álltak a mosolygó kereskedők. Aki nem állt ki a boltajtó-

ba, nem is remélhette, hogy Csöszszivel üzleti összeköttetésbe jut.

És ő annyi idő alatt, míg a kocsija végigszáguld az utcán, mindegyikkel letárgyalta a magáét. Mint mikor a művész keze végigfut a billentyűkön.

Így volt ez még huszonnyolcban is, öt évvel ezelőtt. Akkoriban örökölt Csöszi a nagybátyja után párszázezer pengőt, huszonnyolcban. Akkor ő megvett ezen a pénzen egy jókora birtokot, azt is csak úgy a bakról, röptében. Nesztek, egyetek pénzt! Együtt a parasztokkal is tárgyalt rötépben, akik meg fogják venni a többletet. Ugyanis valamivel többet vett, mint amit ki tudott fizetni.

De a búza ára akkor hirtelen esni kezdett és vele együtt a föld ára is. És a parasztok, akik egyidőben azt kiáltották vissza, hogy megveszik, most már semmi áron nem akarták megvenni a többletet. Csöszi lassított előbb, azután meg is állította a kocsit, úgy tárgyalt velük, mégse akarták megvenni. Leszállt a bakról, mégse akarták. Se ők, se más. Hát ez bizony nagy hiba volt.

Csöszi nem is ült vissza a kocsijára, lent maradt. Azóta gyalog jár.

Nem is ordít már nagyokat, nem is határozik, nem is igen jön be már a városba.

Ha mégis bejön nagyrítkán, akkor is úgy

megy végig az utcán, mint más rendes ember. Gyalogosan, csendesen, rendesen.

És a kereskedők se állnak már kint a boltajtóban, természetesen.

Hát, igen.

Egy pengő

Megírtam ma Géczynek, hogy a kirándulás a jövő hétre marad. A hivatalban írtam meg a levelet és egyelőre ott hagytam az asztalomon. Majd csak rászáll valahonnan a bélyeg, arra számítok ilyenkor.

Éppen csütörtök van, vásár napja, ilyenkor be szokott jönni a bérlőm a tanyáról és hozzám is benéz a hivatalba. Hogy a hátralékos bérösszegekről, ami már ezer pengőn felül jár, egy kicsit elbeszélgezzünk. Fizetni most se fog, de tíz fillér talán csak lesz nála.

Egyelőre csak Kovacsics úr jött be hozzám egy aktával. Hivatalnok-társam, a szomszéd szobában dolgozik. Kovacsics úr nagyon élelmes ember, tele van praktikus ötletekkel. Hogy csak egy példát említsek: a Levente-cigarettát kettőbe vágja középen és két részben szívja el. Ilymódon egy fillérért szerzi meg magának két fillér helyett a rágyújtás káprázatát. Most is csak egy pillantást vetett a levélre, máris kitört belőle a praktikus ötlet. Azt a levelet elviszi Szabó, úgyis arra jár. Minek költsék bélyegre.

És már kiáltott is Szabónak és pár pillanat múlva már meg is indult a levéllel Szabó.

Szép szál legény, jól fest abban a sárga-zsinóros hajdú-egyenruhában. Parádés alkalomkor mindig őt szokták előtérbe állítani, díszöltözetben. Mennyivel halványabb módja a kézbesítésnek, ha a levelet egyszerű postás adja át. Igazán szegényes dolog ahhoz képest, amit én nyujtok. Bélyeg helyett egy egész hajdút ragasztottam a levélre. Még-hozzá milyen szépet.

Kis idő múlva megjön Szabó és letesz elém az asztalra egy névjegynagyságú levélkét, meg a tetejébe egy pengőt.

— Tessék parancsolni, a válasz.

És már menne is kifelé.

— Mi ez itt? Miféle pengő?

— Azt is a fiatalúr küldi.

— Vagy úgy, helyes, rendben van.

Szabó kiment, én meg felbontottam a levelet. Lássuk mit akar tőlem ez a Géczy. Mit akar megvétetni velem egy pengőért.

A névjegyen csak ennyi volt:

„Nagyon köszönöm szíves értesítéset, a jelzett időben ott leszek. Szeretettel ölel stb.”

Forgatom a névjegyet, nem értem a dolgot. Tartozott ő nekem egy pengővel és most megadja? Egyebet nem gondolhatok. De hát mikor segítettem én ki Géczyt egy pengővel? Nem, nem, hiszem akkor emlékezném. Egy pengő nem olyan kis összeg. De akkor mit akar, miért küldi?

Behívom Szabót, megkérdem:

— Mit mondott a fiatalúr, miért küldi nekem ezt a pengőt?

— Nem szólt semmit, — feleli Szabó. — Csak ideadta. A levelet, meg a pénzt.

Kovacsics úr is megjelent az ajtóban. Megütötte a fülét, hogy egy pengőről van szó.

E pillanatban három szempár révedezett az egy darab egypengősön.

Engem hihetetlenül bosszantott a dolog, hogy itt ez a pengő az orrom előtt, meg is illet engem, az kétségtelen, csak nem tudom milyen címen.

— Nem tudom, miről lehet szó... nem tudom...

— Én se tudom... — mormogta Kovacsics úr. Neki egészen elfacsarodott az arca a töprengésben. Ő meg azt szerette volna ki-süttni, úgy látszik, hogy a pénzküldemény neki szól.

Egyszer csak előlép Szabó, elkapja az asztalról a pengőt.

— Akkor az enyém! — kiáltja tűzpiros arccal — *Borravaló volt!*

És zsebrevágja a pengőt és kifordul a szobából. Az előszobában felcsapja a sapkáját, sietve elhagyja az épületet. Az egypengőadta lendülettel.

Mi pedig, Kovacsics úrral, mélabúsan néztünk után a távozó pengőnek.

Lejár a váltó

Tegnapelőtt kölcsönt folyósítottak nekem, váltó ellenében. Ez így valószínűtlenül hangzik, bank-körökben talán el se hinnék.

Nem is egészen rendes váltóügylet ez. A dolog csak úgy volt lehetséges, hogy a bankigazgató mindössze hatéves és két kis copfja van neki, szép fehér szalaggal a két végében. A homlokáról pedig göndör hajfürtöcske ugrik előre, kis arany dugóhúzó. És két ragyogó szeme van neki, napos időben égszínkék, borús időben tengerzöld. És ha biciklin járok, a bankigazgató hátul ül, a csomagtartón és belémkapaszkodik. És Katinak hívják. Egyéb becéző nevei: Kiskati, Bifik, Muki. Csak így volt lehetséges.

Maga a bank is kisszerű. Kis piros levélszekrény, bádogból. Egészen olyan, mint az utcai levélszekrények, csak nem olyan nagy. Még egy névjegy-nagyságú levelet se igen lehetne abba bedobni, négyrét összehajtva se lehetne belegyömöszölni. Nem is arravaló ez, hogy levelet dobjanak bele, hanem fillérek és krajcárok befogadására készült. Egy ötpengős már nem fér bele. Ugyanis ez a bank: a kisebbik kislányom perselye.

Ebből a bankból vettem fel horribilis összeget. Már mint a bank méreteihez képest horribilis. Két pengő hatvan.

Szabályszerű váltót is adtam róla, nem a bankigazgató kívánságára, de nem is tisztán mulatságból. Azt egy hivatásos lélekelemző tudná kideríteni, hogy miért. Tudatom alól tört fel a rég elnyomott óhaj: pénzt kapni váltó ellenében. Úgy, mint régen... A váltót magam készítettem és kicsire szabtam, hogy a bankba beférjen. Rajta nagy számokkal az összeg, aztán a lejárat időpontja: péntek este kilenc órákor." És lent az aláírásom, teljes komolysággal,

A kölcsön felvételét nem előzték meg hosszadalmas tárgyalások, egy szóra megkaptam. A kamatot is magam szabtam meg, egyszerűen úgy, hogy a váltóra három pengőt írtam, holott csak kettő hatvanat vettem fel. Kettőhatvan után negyven fillér a kamat: nem éltem vissza az igazgató bizalmával. Különösen ha meggondoljuk, hogy a kölcsön három napra szól. Kedden folyósították, pénteken kell visszafizetni.

Mai napon jár le a váltó, este kilenckor. Abban a pillanatban, mikor a bankigazgató a harisnyáját húzza lefelé az ágya szélén és kirázza belőle a homokot. Akkor kell a három pengőt a kezébe adnom, hogy becsúsztatlhassa a kis levélszekrénybe. Délben már

felszólítást kaptam a banktól, két kanál leves közt figyelmeztetett a bankigazgató:

— Ma este kell megadnod a pénzt, el ne felejtsd!

— Megkapod, — válaszoltam gépiesen. Ezt ő tudomásul vette, nyugodtan kanalazta tovább a levest. Eszébe se jutott, hogy a visszafizetés körül nehézségek is támadhatnak.

Csak az asztal másik végéről, ahol a feleségem ül, csak onnan lobbant rám egy kérdő tekintet. És nyomban utána így szólt a hitelező pénzügyintézet vezérigazgatójához a mamája:

— Nem kell nyaggatni aput. Majd megkapod egyszer. Neki most nincs pénze.

— Dehogynincs, szoltam közbe. Este kilenckor megkapod.

Újabb kérdő tekintet az asztal végéről, amire én fölényes pillantással válaszoltam. Bízva csak rám.

Abban a pillanatban csak egy ötvenfilléres volt a birtokomban, meg két darab tízfilléres. Azóta sincs több ennél a hetvenfillérnél és nagyon valószínű, hogy az esedékeség pillanatában sem lesz több, de azért nem félek tőle, hogy a hitelemet eljátszom ebben a bankban. Utolsó esetre egy csalafintaságot tartogatok.

A hetvenfillért felváltatom apróra, csupa krajcárra, meg fillérre és ezt a nagy csomó

pénzt fogom neki a kezébe adni. Ő még csodálkozni fog rajta, hogy három pengő milyen sok. Ugyanis a bankigazgató se olvasni, se számolni nem tud még.

Igazán kár, hogy nincs a világon még egy ilyen bankigazgató.

Jogi tanácsosom

Megint egy fizetési meghagyás, ezúttal a Jakab és Bauer-cég követel rajtam 110 pengőt. Mit kell ilyenkor csinálni? Ilyenkor az ember elmegy az öreg Csipkéshez, ő majd elintézi. Kifogással élünk, beadvány a bírósághoz, szokta mondani Csipkés Lajos. Ez az ő szavajárása.

Derék ember az öreg, ingyen dolgozik nekem. Ő még olyan régimódi fiskális, meg aztán apámnak is jóbarátja volt. Gyerünk csak Csipkés Lajoshoz.

Egy lélek se volt az irodában, leültem, vártam. Az asztalon ott az előjegyzési naptár, két helyen is ott díszeleg rajta a jólismert jogi műszó: *árverés*. Piros ceruzával, nagy kövér betűkkel írta bele a keddi nap rovatába, meg a szombati nap rovatába ő maga. Ugyancsak élvezhette, mikor odaírta.

Nem tagadom, görbe szemmel néztem az előjegyzési naptárra, az egész ügyvédi irodára. Itt vagyok a forrásnál, gondoltam magamban. Így indul ki egy árverés.

Az áldozat még mit sem sejt, az ügyvéd már felírta a naptárra, még hozzá a naptár ünnepi színével, pirossal. Ünneppé avatja

ezzel a szóval a szürke hétköznapot. Természetesen csak a maga számára.

Másrészt megnyugtatót engem, hogy az öreg Csipkés Lajos bácsi ilyen szépen keres. Két árverése is van egy héten. Vajjon mit hozhat a konyhára egy ilyen árverés? Legalább ötven pengőt. Meg az a sok ügyfél ott a kapuban, akik az öreg Csipkésre várakoznak, csupa csizmás ember, meg fejkendős asszony-ság. A legjobb anyag. Van itt forgalom, hál-istennek, nem kell féltetni az öreget.

Nem szép tőlem, hogy az ő pártjára állok gondolatban, az ügyvéd pártjára, aki árvereztet, vagy árverésnél segédkezik, holott én a másik táborba tartozom tudvalevőleg. Viszont az se volna szép tőlem, ha sajnálnám tőle a keresetét. Elvégre ő se adhatna nekem ingyenes ügyvédi tanácsot, ha nem volna az a két árverés, meg az a sok várakozó odakint. Neki is élnie kell. Csak hadd keressen az öreg.

Ez se valami szép gondolat, de hát bá-nom is én. Csak ebből is kimásszam, az a fő. Ebből a Jakab és Bauer-ügyből. Kifogással élünk, beadvány a bírósághoz.

Jön is már az öreg, sebbel-lobbal. Utána betódul a várakozók csapata. Mondom neki gyorsan, engem csak hagyjon legutolsónak, ráérek. Ugyanis ő mindig elsőnek szokott engem eiövenni, én meg olyan szóra-

kozott vagyok mindig, meg annyira sietek is mindig, hogy nem is tiltakozom. Undorító az ügyes-bajos ember, mindig csak a maga érdekét nézi.

— Hamar fog menni, — nyugtat meg és már kezdi is. — Kún András! Hozott-e pénzt?

— Azt bizony nem hoztam, könyörgöm. Tetszik tudni, a malacok...

— Jó jó, de hát mikor? Mi lesz? Hogy gondolja maga ezt?

— Ujkor, könyörgöm. Csak ujkor.

— Ujkor, ujkor, de hiszen ezt már négy év óta mondja. Legalább egy részletet, barátom. Azt se lehet? Egy egész kis részletet.

— Nem lehet, könyörgöm. Csak ujkor.

Lajos bátyám még méltatlankodik, zsörtölődik, elkeseredve bámul ki az ablakon, azután szólítja a következőt. A párbeszéd megismétlődik, csaknem szóról-szóra. „Hozott-e pénzt?” az első kérdés. „Ujkor” a végszó. És ahányan csak vannak ügyfelek, annyiszor ismétlődik meg a párbeszéd, szinte szertartás-szerűen. Kiderül, hogy ezek itt mindnyájan csak azért jöttek, hogy haladékot kérjenek az ügyvédi költség megfizetésére.

— Egy fillér se folyt be! — fakad ki Csipkés, mikor az utolsó ügyfél is elment. — És ez így megy, kérlekalássan, ez így megy. Meg lehet örülni.

Kedvesen, finoman mondta ezt Csipkés:

meg lehet örülni. Nem a haját tépve, a világért se. Úgy mondta, mintha egy szépaszszonnyról ismerné el, hogy valóban szép.

— No, de viszont, Lajos bátyám, — mondtam a vigasztalására, az előjegyzési naptár felé intve, — ott az a *két árverés*.

Az öreg rábámul a naptárra.

— Az ám, árverés. Azt bizony nem tudom megakadályozni, egyiket se.

És ahogy beszél, beszél, az ő kedves, finom modorában, feltárul előttem a megdöbbentő valóság. Nem ő árvereztet, hanem őt árverezik. Kedden is, szombaton is.

— Mivel lehetek szolgálatodra? — kérdi végül. Csupa nyájasság, csupa érdeklődés az arca. Alig várja, hogy megismerhesse a tényállást és jogi tanácsot adhasson díjmentesen.

— Semmi, Lajos bátyám, csak benéztem hozzád. De már megyek is, eltelt az idő. Hát szervusz, Lajos bátyám, szervusz...

— Hát szervusz öcsém, szervusz. Aztán lássalak... szervusz.

És még sok szervusz az ajtóban, mert nagyon szíves ember Csipkés Lajos.

Ilyenformán aztán a Jakab és Bauer-féle ügyben nem éltem kifogással.

Gyermeknevelés

Kiskati 2 fillért kap tőlem minden egyes tüsszentésért. Kiskati mamája azt mondja, ez nem helyes, elrontom a gyereket. Beleszugerálok máris, hogy a pénznek nincs értéke. Azt mondja Kiskati mamája.

Nincs igaza. De még ha igaza volna is, akkor se vagyok hibás. Én azt sose mondtam a gyereknek, olyan megállapodást sose kötöttünk, hogy én minden egyes tüsszentését díjazni fogom, darabja 2 fillér. Én csak egyetlen tüsszentésért ígértem neki egyszer 2 fillért, annak is megvolt az oka. A továbbiakba már csak belesodródtam.

A dolog úgy kezdődött, a strandon üldögéltünk egymás mellett, fürdés után száritkoztunk a napon, Kati, meg én. Vagyis én, meg Kati. (Ez a helyes sorrend, ha hölgyről van is szó, elvégre a hölgy csak hat éves és a gyereke.) Mondom, egymás mellett üldögéltünk, én az egyik karosszékből, Kati a másikban, egészen elveszett benne, a napra tekintgetett és egyszer csak elkezdett tüsszentgetni. Hatot, hetet egymásután, olyan szaporán és kedvesen, mint egy kiscica. Amúgy is olyan kiscica-képe van neki, mulattam

rajta és 2 fillért ígértem, ha még egyet tüsszent.

Ez csak tréfa volt, a 2 fillér nem olyan nagy összeg Kati szemében, neki minden cukorkaüzletben folyószámlája van, vagyis csak volt, nemrég szüntette be a mamája. Ő is csak a játék kedvéért várta, fog-e még tüsszenteni ráadást is. Felnézett az égre és egymásután hármát tüsszentett még, utána daldalmasan tartotta a tenyerét.

— Ide a hat fillért!

Ez volt az első félreértés. Úgy magyarázta az ajánlatomat, hogy ahányat még tüsszent ez alkalommal, annyiszor 2 fillért kap. Holott én csak egyetlenegy tüsszentést rendeltem. Azonban bárki lett volna a helyemben akkor, még a m. kir. Kúria elnöke is megadta volna Katinak azt a 6 fillért. Még ha jogi szempontból alaptalan volt is a követelése. Megadtam neki és ebből származott a második számú félreértés. Kati most már azt hitte, ezentúl mindig így lesz, minden egyes tüsszentését díjazni fogom a jövőben is. Mindjárt ki is számította nekem, hogy azt a kis játékautót, amit az árjegyzékben látott és azóta folyton nyaggat érte (62 pengő), azt rövidesen megszerzi magának a saját keresményéből.

— Majd én azt az autót összetüsszentem!

Így mondta: összetüsszentem. Talán ha nem így fejezi ki magát, talán akkor ellent-

mondtam volna. De ő azt mondta: összetűsszentem, ezzel lefegyverzett. Nem szóltam ellene, még biztattam is, csak igyekezzék. Tűsszentse össze azt az autót.

Azóta Kiskati szorgalmasan tűsszentget. Reggel az első dolga, odaáll a nyitott ablakhoz, felnéz az égre, hunyorgat, fintorgatja a kis orrát és várja, hogy rájöjjön a tűsszentés. Olyankor én is ott vagyok a szobában, együtt várjuk a tűsszentést, lesz-e, vagy nem lesz, mert csak akkor érvényes a tűsszentés, ha a jelenlétemben történik. Ezt én szigorúan kikötöttem, hogy elejét vegyem a visszaéléseknek. Ugyanis mindjárt első nap azzal rohant be hozzám Kati, hogy ő az imént nyolcat tűsszentett a kertben, ide a pénzt. Azt a nyolc tűsszentést nem fogadtam el, újabb tűsszentésekre utasítottam és akkor mondtam ki a szabályt. Még egyet kikötöttem: náthás tűsszentésekért nem fizetek. Képes lett volna szándékosan meghűteni magát.

Ilyen szigorú korlátozások ellenére is Kiskati megkeres naponta 20—24 fillért és meg is kapja. Kis késedelemmel ugyan némelykor, de megkapja. Nem tagadom, néha magam is meghökkenek, mikor már tízen felül tűsszentget, de viszont Kiskati javára kell írnom, hogy tízen felül már nem is nagyon igyekszik, húsz fillérrel beéri. Szép jellemvonások ezek: kímélet és mértékletesség.

Hát igen, már csak ezért sincs igaza Kiskati mamájának. Nemhogy rontanám a a gyereket, ellenkezőleg: a jellemét fejlesztem. De máskülönben is csak jó hatással van rá. Megszokja, hogy a pénznek nincs értéke? Micsoda beszéd! Tessék csak megnézni, félórakhosszat is ott áll az ablaknál, tüsszenteni akar és nem tud. Olyan könnyű kereset ez? Dehogy is. Tessék csak egyszer megpróbálni. Húsz fillért összetüsszenteni!

A gyerek éppen azt tanulja meg ebből, hogy a pénzt megszerezni nem olyan könnyű dolog ám. Ki kell azt érdemelni, meg kell dolgozni érte, meg kell szenvedni érte. Néha még az se elég, szerencse is kell hozzá és ha nincs, akkor minden hiába. A lemondást is megtanulja a gyerek.

Összegezve az előnyöket: önállóságra szoktatom, a pénz megbecsülésére, a szabályok tiszteletére és mindezekon felül a jellemét is több irányban fejlesztem.

Nem írható a jellemfejlesztés rovására, hogy Kiskati állítólag csal. Cigarettdohányt vész a markába, abba dugja az orrát, mikor nem látom. Rossz nyelvek beszélnek, én még söse kaptam rajta. Ha igaz is, nem baj. Ennyi csalafintaság elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az ember megállja a helyét az életben. Kivált ha azt akarja, hogy autója legyen. Csak hadd tanulja meg azt is a gyerek,

Középfinom török

Egyedül voltam a lakásban, számításokba merültem, bele is fájdult a fejem. Hiába no, ilyen kevésből nem lehet megélni, még ha középfinom törökdohányt szív is az ember. Mikor már nagyon fájt a fejem, sétálni mentem. Az előszobaajtó kulcsát odatettem a rejtkehelyre, a konyhaablak párkányára, hogy ha valaki haza talál jönni, bejuthasson a lakásba.

Egy órát sétálhattam, el is mult a fejfájásom a jó levegőn, azonfelül még egy kis jókedvem is támadt, aminek nagyon megörültem. Hazasiettem ezzel a talált jókedvvel, biztosan otthon vannak már a gyerekek, átadom nekik. Játszani fogok velük egy kicsit, úgyis olyan régen nem játszottunk.

Csalódtam, az ajtó nem nyilt. A kulcs még mindig a konyhaablakban, érintetlenül. De ha már hazajöttem, bemegyek. Nyitom az ebédlőajtót, akkor ért a meglepetés. Idegenszagot éreztem, ahogy a mesében mondják. Azt a rosszillatot éreztem, ami egyszerű emberek után marad vissza, akik nagyon komisz cigaretta szívnak. Lakatos után, kőműves után, villanyszerelő után, akiknek dolguk akadt a lakásban és cigarettáztak. Ezt érez-

tem én, ezt az idegenszagot, de olyan tömegben, mintha lakatos, kőműves és villanyszereelő egyszerre cigarettáztak volna a lakásban.

Pillanatig se lehet kétségem aziránt, hogy ez a komisz cigarettafüst honnan származik. Távollétem alatt senkise járt a lakásban, ugyanazt a levegőt találom benne, amit otthagytam. Ugyanazt a cigarettafüstöt, amit én fujtam. Én magam voltam az idegen. Friss levegőről kellett hazajönnöm, hogy erre ráébredjek. Tudniillik arra, hogy én nagyon derék ember lehetek, de utánam szellőztetni kell.

Nagyon lehangolt ez a felfedezés. Hát hógyné, hiszen már örülni kezdtem, hogy a középfinom törökdohányt el tudom szívni, kibírja a tüdőm, a torkom, a gyomrom, a fejem. És íme kiderül, hogy mégse lehetek takarékos, mégse szívhatok középfinom törökdohányt. Kibírja a tüdőm, a torkom, a gyomrom, a fejem,— de nem bírja ki a szobám. Szédülnek a bútorok, sáppadoznak a szőnyegek, facsarodik a függöny, megvakul a tüdő, émelyeg és undorodik és fuldoklik az egész szoba. Az arcképek is fintorognak a falon, az íróasztalon, köztük az enyém is. Én magam kibírnám ezt a középfinom dohányt, de az arcképem nem bírja ki. Az arcképem eltorzul, elszürkül, majd leszédül a falról. Meg a nagybátyám is majd leszédül, aki díszmagyarban díszleg a falon. Kó-

csagtolla is van neki és csincsilla-gallérja, tessék képzelni. A gyerekek azt kérdezték tőlem a multkor, mikor ezt a képet nézegették, hogy a nagybátyám király volt-e. És én most középfinom törökdohány illatával árasztom el ezt a királygyanús arcképet.

Nem, ezt nem lehet megtenni a nagybátyámmal. És nem lehet megtenni a többiekkel sem. Én magam is tiltakozom ellene, hogy a lakásomban középfinom törökdohány illata terjengjen. Akárki terjeszti is, még ha én magam is. Nem vagyok hajlandó egy levegőt szívni önmagammal.

Hamar kinyitottam az ablakot, hogy megmentsem a fuldoklókat. És megfogadtam, hogy ezután nem cigarettázom többet a szobában, csak a szabadban. Ott lehet, ott csak a tudómba megy a füst, meg a fejembe, azután elkapja a szél. Senkise fogja tudni, én magam se, milyen rosszillatú cigarettát szívok. A nagybátyám se fogja tudni, aki király volt.

A fehér szekrény

Most az imént történt. Bejöttem a szobába és megláttam a szekrényt. Láttam én eddig is eleget, hét év óta mindennap látom, mégis most láttam meg először.

Háromajtós, fehér ruhaszekrény. A jobboldali ajtó az enyém, a baloldali a Trúdié. A közbülső ajtó közös, ott a ruhák vannak.

Olyan ez a szekrény, mint egy kis ház. A jobbszárnyában én lakom, a balszárnyában ő. A közbülső rész magasabb, kis tornya is van a háznak. Kedves kis fehér nyaraló, így kívülről.

Hét év óta járunk rá, ő meg én, ezekre az ajtókra. Kiki a magáéra. Isten tudja, hányszor nyitok be napjában az ajtómon, ezért meg azért. Ugyanis minden holmimat ott tartom, a fehér ajtó mögött, még a kézirataimat is.

Az imént kinyitottam a jobboldali ajtót, benéztem a titokzatos fehér házba. Abba a fiúkébe, ahol én lakom. Kulcsa nincs, elveszett. Zárja sincs, leszakadt. Furcsa ember lakhatik itt, jobboldalt.

Benéztem és megdöbbsentem. A két alsó polc, ahol a pizsamák, harisnyák, nyári ingek

vannak, az még hagyján. Olyan ember polcai, aki mindig siet és csak behajigál mindent. Itt legfeljebb a nyugalanság nyugtalanít. Ez az ember nem rendetlen, hanem nyugtalan. De erre is csak az jön rá, aki mélyebben belemerül ennek a zűrzavarnak a rejtelmeibe.

Hanem a két felső polc! Hogy ott mi van! Levelek, dobozok, úszónadrágok, vilamos zseblámpa, nagyolló, kiskanál, fényképezőgép, öntöltő toll, jogakadémiai index, cukorspárga, bicikli-pedál, benzines üveg, hat darab kétfülleres, „Sokat hazudtál” című versem kézírata és így tovább. De ahhoz, hogy megérthesse az ember, mi van itt, vagyis inkább: *ki van itt*, ahhoz ismerni kellene — hogy egyebet ne mondjak, — a levelek tartalmát külön-külön és tudni kellene, hogy azokban a dobozokban mi van és azelőtt mi volt és az öntöltő használható-e, vagy nem és az a vers kiről is szól vajjon és azonkívül még rengeteg finom árnyalat.

Mikor ezt az imént megláttam, valósággal megbűvölten bámultam rá. Úgy éreztem, itt mindennek, minden apró részletnek végzetes jelentősége van. Sok olyan dologban, amit nem értettem idáig, ez a négy polc adhatna megfejtést. Ez a négy polc megmondhatná nekem: hol vétettem el a dolgot és mit kell tennem. De ahhoz itt kellene ülőm előtte és tanulmányoznom és a feje-

met törnöm és addig el nem mozdulnom, amíg minden titkos összefüggést ki nem derítettem. Úlnék előtte sokáig, sokáig, mély gondokba merülve, türelmesen, csendesen, átszellemülten, mint az álmfejtő, aki egy bonyolult álmon akar eligazodni. Olyan is ez a négy polc csakugyan, mint egy rossz álom.

Rendet teremteni könnyű volna itt. De a biciklipedált összhangba hozni a „Sokat hazudtál” című versemmel, az lehetetlen. Ugyanis az a pedál a kislányom biciklijéről, helyesebben triciklijéről való. Ez is egy árnyalat.

Itt sohase lesz béke, ebben az én szekrényemben. Ebben az én életemben.

Bánok a pénzzel

Éppen bonyodalmas számításokba merültem: hogyan osszam be a harminckét filléremet. Nyolc darab Levente cigaretta: tizenhat fillér, marad tizenhat. Két sósperec a gyerekeknek öt fillérjével: tíz fillér. Ugyanis a mamájuk nincs itthon, kell valami kárpótlás. Még mindig marad hat fillér, azon egy darab Memphist veszek a nyolc Levente mellé és azt szívom el elsőnek. De talán mégis jobb lesz, ha nem veszem meg a Memphist, hanem egy kétfilléres bélyeget ragasztok erre a levelezőlapra. Nyolc fillér értékű bélyeg már együtt van rajta, csak két fillér hiányzik, hogy átadhassam a postai forgalomnak. A megmaradó négy filléren aztán mit vegyek? Egy-egy gyűrűt a gyerekeknek Királynál, ami mellé egy-egy szem cukrot is adnak? Nem, az sok volna egyszerre, perec is, gyűrű is, cukor is. Azt majd holnap, a gyűrűt a cukorral.

Eltűnődtem rajta: milyen sokat is lehet kihozni harminckét fillérből. Egész napi cigaretta-szükségletemet ellátom, mert a nyolc Leventéből tizenkét cigarettát tudok csinálni, megfelelő átdolgozással, a papírom megvan

hozzá, aztán a gyerekeknek is örömet szerzek, még hozzá hasznos örömet, mert a sós-perec tápláló és végül a feltorlódott levelezésemet is lebonyolítom. És még marad is négy fillérem.

Lám, lám, mennyi vásárló erő, mennyi eleven élet van ebben a három darab pénzecskében. Milyen tehetséges ez a kis tízfilléres, milyen hatalmas az a nagy komoly húszfilléres. És az a kis barna kétfilléres, az a kis piszkos, az is átváltozhatik, ha akarom, olyan nagy örömmé, ami tágra mereszti egy kisgyerek szemét. Ha meggondolom, mennyire megvettem én ezeket az aprópénzeket régebben! Számolatlanul szórtam őket a felsőkabátom zsebébe, a belső zsebeimbe már be sem juthattak. Olyan közel nem engedtem őket magamhoz. Erre jó volt a szegénység: megtanultam, hogy az aprópénz milyen sokat ér. Vagy ahogy mondják: megtanultam a pénzzel bánni.

Istenem, csak egyszer volna még öt pengőm, amivel szabadon rendelkezem. Milyen jól be tudnám én azt osztani.

Éppen itt tartottam gondolatban, mikor belépett a pénzespostás. Utalványt nyújtott át aláírásra. Száz pengő, a bérlőm küldi.

Már ott is virított az egy darab százpengős az asztalon, Mátyás király volt rajta, jobboldalt.

— Kaphatok tizennégy fillért? — kérdi a postás. Odaadtam mind a harminckettőt. Megköszönte, elment.

Erre nem számítottam, erre az óriási bankjegyre. Ígérte ugyan a bérlőm, mikor legutoljára itt volt, hogy ha csak lehet, küld nekem száz pengőt, de én azt hittem, hogy csak kellemeset akar mondani. Most itt a száz pengő, sőt ami talán több is annál: egy százpengős. Kovacsics úr nézegeti éppen, forgatja és tapogatja. Ugyanis mindez a hívatomban történt.

Ezt most hazaviszem, becsukom a vasládikába, ott fog maradni mindaddig, míg a feleségem hazajön. Hogy fog csudálkozni rajta, de még jobban azon, hogy még mindig egydarabban van. Megtanultam a pénzzel bánni.

Vittem a kis öreg százpengőst, vittem hazafelé, hogy mielőbb bebörtönözzem. Hirtelen eszembe villant az utcán: a gyerekek sósperecet várnak. Az ám, és én odaadtam az aprópénzt a postásnak. Meg persze, cigarettát is kell venni. Mégis fel kell váltanom a százpengőst.

Glücknél fogom felváltani, hadd nőjjön a hitelem. Veszek majd valami csekélységet, tíz deka cukrot, mondjuk. Aztán majd kipótolom a hiányt, mire a feleségem hazajön. Talán még nagyobb hatással is lesz rá, ha sok darabban látja a száz pengőt.

Glück úr éppen egy újonnan érkezett cukorkás dobozról emelte le a fedelet. Az üvegpapír alatt színes staniolba göngyölt cukorkák csillámlottak. Ő maga is gyönyörködve nézte.

— Egész friss. Most érkezett.

— Mibe kerül ez?

— Öt ötven. Reklám-ár. Stühmer.

— Kérek egy ilyen.

Már csomagolta Glück úr, mikor eszembe jutott, hogy a díszes dobozon össze fog-nak veszni a gyerekek,

— Vagyis kettőt kérek.

Tizenegy pengős veszteséggel hagytam el az üzletet, ezt már nehéz lesz pótolni. Hát legfeljebb azt hazudom majd, hogy a bérlő nyolcvanát küldött. Akkor még kilenc pengőm van, amiből vásárolhatok.

A pék előtt mentem el, perecek a kirakatban. Perecet ígértem, meg kell vennem a perecet. Olcsó multság, tíz darab csak ötven fillér.

Ahogy kifordulok a péktől, most már megrakodva csomagokkal, szembetalálkozom Döncivel. Közellép hozzám, durúzsolva kérdezi:

— Tudnál nekem adni tíz pengőt?

Meglepett a kérdés, szoktunk mi egymástól kölcsönkérni, de mindig csak egy-két pengőt. Most egyszerre tizet kér. Milyen jó

orra van! Szerettem volna megtagadni, de nem lehetett. Könnyű megtagadni, ha nincs, olyankor meggyőző biztonsággal mondja az ember, hogy nincs. De mikor van, mikor ennyi van, mikor szinte kiordít a zsebemből a teméntelen pénz... ilyenkor nem lehet. Meg aztán szeretném látni a meglepetését, mikor azt mondom: hogyne, parancsolj.

Nem is volt meglepetve. Zsebrevágta a tíz pengőt, megköszönte, továbbment.

Aggódni kezdtem. Nyolcvan alá sülyedt a készpénz-állomány. Vigyázni kell, nem szabad ezt így csinálni, még csak dohányt veszek, aztán haza, haza.

Vettem egy doboz Purzicsánt, egy doboz Hercegovinát és egy doboz Érsekújvárit. És három doboz cigarettahüvelyt. És egy kis doboz Memphist, hogy addig is, míg töltök, legyen mit szívni.

Újtípusú öngyújtót ajánlottak a trafikban, de ezt már nem vettem meg, olyan könnyelmű nem vagyok. Az így megtakarított pénzen egy harsány biciklicsengőt vásároltam a vaskereskedésben. Na de most már igazán...

Hetipiac volt éppen, teknők sorakoztak a gyalogjáró szélén. Eszembe jutott: a kisebbik gyerekem egy kisteknőért nyaggat már régóta. A feleségem megtiltotta, hogy megvegyem, most éppen nincsen itthon, a legjobb alkalom. Megvettem a teknőt, nem

a legkisebbet, hanem a legnagyobbat, annál is nagyobbat, amilyet a háztartásban használnak. Kilenc pengő volt az óriásteknő, ötven fillér a cigánylegénynek, aki hazaszállítja.

Igen ám, de akkor a nagyobbiknak is kell vennem valamit, hasonló árban. Befordultam a játékkereskedésbe, szétnéztem. Tizenkét pengőt otthagytam. Gyerünk, gyerünk hazafelé!

Hopp, vissza a trafikba! Kovacsics úrról megfeledkeztem! Ott ül a hívatalban egyedül, száz pengőt látott és nincs neki dohányja.

Vettem neki dohányt, cigarettahüvelyt, éppen arra ment egy hajdú, rábízta. Ez a hajdú sose kapott még tőlem borraivalót, most kipótoltam.

Megszámoltam a pénzemet, majd hanyatt estem. Huszonhat pengő kereken, semmivel se több. Ezt már igazán meg kell menteni. Azt fogom mondani a feleségemnek, hogy a bérlő itt járt, húsz pengőt átadott. Annak is meg fog örülni.

Szerencsésen hazaérkeztem, minden újabb veszteség nélkül. Megkönnyebbülten nyitottam be a kapun, most már igazán túl vagyok a veszélyen.

A terraszon egy fejkendős asszonyság motozott. Hát ez mit keres itt?

— A kerti bútort hoztam haza, — magyarázta az asszonyság — kijavítottam, tessék megnézni. Persze, sokkal szebb volna, ha be is festhetném, mert így bizony felemás. Jaj, akkor gyönyörű volna, fehér lakkal!

Igaza volt az asszonynak, furcsák ezek a kerti bútorok így. A régi vázon a friss fonás. Ha befestené, akkor bizony más volna, akkor gyönyörű volna. Hű, de szépen festene a diófa alatt.

— Mennyiért festené?

— Fonok hozzá négy kis széket és megszámitom az egészet, festéssel együtt... nagyon olcsón... negyvenöt pengőbe.

Megörültem neki, hogy ilyen nagy számot mondott. Negyvenöt, akkor nincs veszély, összes vagyonom huszonhat.

— Csinálja meg huszonhatért, — mondtam neki. Kacérkodtam a veszéllyel.

Az asszonyság jajgatni kezdett, a gyomrát fogta. Hogy aszongya, mit gondolok én, maga a lakkfesték annyiba kerül, hol van az ő munkája megfizetve.

— Akkor hát ne csinálja. Jó lesz így is, ahogy van.

De most váratlan fordulat következett. Aszongya az asszonyság:

— Hát jó, legyen huszonhat. Hogy máskor is tessék velem dolgoztatni. De a festéket meg kell venni, kezicsókolom,

Odaadtam neki mind a huszonhat pengőt, vegye meg a festéket. Nem maradt egy fillérem se. Be se mentem a házba, csak az ajándékokat tettem be a gyerekszobába. Visszatértem a hivatalba, már az ajtóban jóillatú cigarettafüst csapott meg. Kovacsics úr vígan pőfékelt az akták közt.

Az asztalomon ott a levelezőlap, a két fillér még mindig hiányzik róla. Kotorásztam a zsebemben a két fillér után, de hiába. Akkor beláttam, hogy harminckét fillér lényegesen több, mint száz pengő.

És beláttam, hogy azért én még mindig nem tudok a pénzzel bánni.

Riport lesz belőle

Azt hiszem, mindenkinek eszébe jut napjában többször, milyen könnyen történhetnék vele baleset. Lehetetlen ezt a gondolatot kikerülni. Különösen utazás közben, vagy séta közben, mikor az ember tulajdonképpen tétlen. Ilyenkor mindenféle gondolat megfordul a fejében. Ki rövidebb, ki hosszabb ideig elmélkedik, úgy képzelem, ezen a kérdésen, aszerint, hogy milyen állapotban van az idegrendszere. Nekem például rögeszmémé kezd válni az utóbbi időkben az úgynevezett riportszerű elképzelés. Sokszor eszembe jut, hogy most, éppen most, ebben a pillanatban ujságr riport kezdődik, aminek én vagyok az akaratlan hőse. Ilyenkor magam előtt látom és folyékonyan olvasom a képzeletbeli ujság, a Képzelet és Vidéke idevágó riportját.

Például.

Kinézek a gyorsvonat ablakán. Most hagytuk el Kabát, tizenegy perc késés. Jó magas töltésen futunk, elmarad a 26-os számú őrház, mindjárt jön a szerencsétlenség. Feltűnő riport a Képzelet és Vidéke legfrissebb számában. A kezdő szavak ezek:

Az 5678. számú szerelvény, amely tizenegy perces késéssel futott ki a kabai állomásról, teljes sebességgel haladt el a magasra emelt töltésen a 26-os számú őrház előtt. Az őrháztól nem messze, eddig kiderítetlen okokból, valószínűleg pályahiba folytán...

Satöbbi.

Vagy egy másik eset. Autón robogok, országúton. Szalmásszekér kecmereg előttünk a távolban, a soffőr túlköl. Újabb riport lóg a levegőben.

A bérautó éppen egy éles kanyarodót hagyott el, mikor az országúton, körülbelül kétszáz méternyi távolságban feltűnt egy szalmásszekér. Itt az utat kétfelől kőrakások szegélyezik. Az autó vezetője idejében túlkölt, a szalmásszekér szabályszerűen balra tért, azonban az előző napi esőzéstől felázott, síkos úttesten...

Satöbbi.

Épülő ház előtt megyek el. A Képzelet és Vidéke írja:

Az építőállványok ötemeletnyi magasságban nyúlnak fel s a munkások éppen a legfelső állványon dolgoztak. Fél-tizenegy előtt pár perccel történt, hogy az állvány egyik deszkapallója különös véletlen folytán éppen abban a pillanatban...

Satöbbi.

Erkély alatt megyek el a körúton.

A 21-es számú bérházat nemrég hozatta
rendbe a tulajdonosa, a festése is még egé-
szen friss. Így hát merőben érthetetlen,
hogy a háznak a körútra néző erkélye,
amelyet erős vastraverzek tartanak, a sze-
rencsétlenségére éppen arra haladó. . .

Satöbbi.

Dongólégy röpköd a fejem körül.

Eleinte nem tulajdonított jelentőséget a
dolognak, környezete nem is tudott róla.
Csupán harmadnap, mikor a légycsípés he-
lyén. . .

Satöbbi.

Szardíniát eszem.

Mint a rendőri nyomozás utólag megál-
lapította, a doboz szardíniát X. Y. fűszer-
üzletében vásárolta a tragikus véget ért. . .

Satöbbi.

Éjfél után megyek haza.

Gyanútlanul ment hazafelé a rosszul
megvilágított utcán, mikor a 106-os számú
ház sötét kapualjából hirtelen. . .

Satöbbi.

Szódabikarbónát veszek be a sötétben.

A házbeliek vallomása szerint az utóbbi
időkben feltűnően lehangoltnak látszott.
Valószínűleg nyomasztó anyagi helyzete
keserítette el. Levelet nem hagyott hát-
ra. . .

Satöbbi.

Miközben ezt a bizalmas önvallomást írom:

Utolsó írásában, amelynek "Riport lesz belőle" a címe, megdöbbentően nyilvánul meg a közeli tragédia előérzete. Ha ezt az írását olvassuk, akkor megérthetjük, miért látja a helyzetet oly sötétben az elmeegógyintézet atyai jóságú főorvosa.

Satöbbi.

Harmadosztály

Pestre utaztam a napokban. Egyelőre csak Püspökladányig váltottam jegyet, másodosztályút. Ugyanis ebben az időpontban, fényes délelőtt, mikor a kis falusi állomás perronján annyi ismerős lebzsel, kényes dolog harmadosztályú kocsiba felszállni. Az ember nem szívesen állít ki magáról szegénységi bizonyítványt.

Püspökladányban úgyis tizenhét percet áll a vonat, van rá idő bőven, hogy megváltsam a jegyet Budapestig. A harmadosztályút. Ladányban engem a kutya se ismer, nem kell szemérmeskednem. És ha az ember már bent ül a harmadikban, akkor már rendben is van a dolog. Nem is olyan kellemetlen az, harmadikon utazni, csak felszállni, az a kellemetlen. Különösen a kiindulási ponton.

Jött a vonat, határozott léptekkel haladtam el a hármasszámjegyek mellett, mint akinek semmi köze sincs hozzájuk. Pusztay Csöszi az orrom előtt ugrott fel a vonatra, megnéztem a számot, egyes. Űgyes fickó ez a Csöszi, hiába. Ű még mindig jeles tanuló az élet iskolájában. Egyese van neki ebből

a nehéz tantárgyból, utazásból. Pedig ő is földbirtokos szülők gyermeke.

Nem ültem be rögtön a fölkébe, csak a holmimat dobtam be. A folyosón tartózkodtam, az ablakban, a kettős számjegy fölött. Mikor a vonat megindult, többeknek üdvözlét intettem, mint a távozó ünnepelt.

A fölkében ismerős is akadt, az öreg Buhanek. Szintén falumbeli és szintén földbirtokos. Meg kellett állapítanom magamban, hogy mi földbirtokosok azért mégis tartani tudjuk magunkat, a mai súlyos gazdasági helyzetben is. Lám, Pusztay Csöszi első osztályon utazik, az öreg Buhanek másodikon és elvégre én is másodikon. Igaz, hogy én csak Püspökladányig, onnan kezdve harmadikon, de hol van még Püspökladány?

Az öreg Buhanek megkérdezte, hova utazom.

— Budapest, — csúszott ki a számon, de rögtön meg is bántam. Hátha ő is Pestre utazik, akkor mi lesz? Pedig az a nagy bőrrönd a feje fölött arra vall. Mit mondok neki Püspökladányban, miért hurcolkodom ki? És ha sikerül is megszöknöm, akkor majd keresni fog a vonaton mindenfelé, mint afféle társaslény. És megpillant véletlenül a harmadikon.

Azt kellett volna mondanom, Debrecenbe utazom. Persze hogy azt. Sose tudta

volna meg az öreg, hogy nem szálltam át Püspökladányban. Vagyis átszálltam, de nem Debrecen felé, hanem csak a harmadosztályba.

No de most már késő. Lesz, ami lesz. Megkérdeztem:

— És te, Döme bátyám? Te hova utazol?

— Én, fiam? Én csak ide, ni... a cívisvárosba, — mondta joviálisan az öreg. — Ott akadt egy kis dolgom, Debrecenben.

Kő esett le a szívemről. Ha Debrecent hazudtam volna, most új hazugságon törhetném a fejemet.

Kellemesen elbeszélgettünk, gazdasági válság, meg kell döglenni, miegyéb. Nekem az volt a benyomáson, az öreg Buhanek inkább mások helyett panaszkodik, másokért aggódik. Neki magának rendben van a szénája. Elejtett szavaiból erre következtettem. Ő se tudta ugyan megmondani, hány óra, de hát az nem jelent semmit. Annak más oka is lehet, hogy az órája nincs nála.

Egy-két zökkenő után megérkeztünk Püspökladányba, az öreg Buhanek szedelőzködött. Neki félóra múlva lesz csatlakozása Debrecen felé. Vele együtt leszálltam én is, hogy majd orozva megváltom a jegyemet. Mialatt az öreg a vasúti vendéglőben sörözik.

Igen ám, de ő nem ment a vendéglő felé, hanem megállapodott a perronon, még

hozzá éppen a pénztár bejáratánál. És valahogy mindig arrafelé néz, a pénztár felé. Vannak ilyen született tapintatlanok, mindig odaállnak, odanéznek, ahová nem kéne.

Csak legalább volna valami ürügyem, amivel odamehetnék a pénztárhoz. De hát a pénztárnál nem lehet egyebet kapni, csak jegyet. Azt pedig megváltja az ember az indulásnál. Feltéve, hogy egy és ugyanazon kocsiosztályon utazik a célpontig.

És az idő telik, telik, alig van már tíz perc. Végül is cselekednem kellett, cigaretta-vásárlás ürügyével kisompolyogtam az állomás területéről és hatalmas kerülővel hátulról közelítettem meg a pénztárt.

— Személyvonat, harmadosztály, Budapest.

Mikor megint kiértem a perronra, az öreg Buhanek már nem volt sehol. Éppen indulásra sípoltak, felugrottam a vonatra. Fogtam a táskát, átvittem a folyosón keresztül az egy fokozattal alacsonyabb kocsiosztályba.

Ismerőst nem láttam, ez megnyugtató. Behúzódtam a sarokba, az ablak mellé és kiterítettem magam elé az ujságot. Nekem már akkor feltűnt, milyen sokan olvasnak itt ujságot és egészen belebújnak. Vajjon mi történhetett a nagyvilágban? Indult a vonat, jött a kalauz, lyukasztgatta a jegyeket. A

kocsi túlsó végében, az ablak mellett, a Budapesti Hírlap hullt le egyik utasnak az arcáról. Meglepetve ismertem fel benne, az ujságom mögül leskelődve, Pusztay Csöszit.

Ahá, a kis hamis! Tehát ő is! De mért adja vissza a jegyét a kalauz, anélkül, hogy kilyukasztaná? Azért, mert már kilyukasztotta egyszer. Mert Pusztay Csöszi kezdettől fogva harmadikon utazott, csak megtévesztésül szállt fel az elsőosztályú kocsiba. Előkelőbb volt mint én és azonkívül megtakarított egy pengőt.

— Kérem a jegyet, — mondta a kalauz.

Rólam is lehullt a lepel. Velem együtt a szemközt ülő utasról is. Az öreg Buhanek volt.

Uzsonna

Csengetek, nem jön. Megint csengetek, nem jön. Tessék, megint odakószál. Mondtam már neki százszor, uzsonnaidőben tartsa itt az orrát, de hát beszélhetek én ebben a házban.

Kimegyek a konyhába, üres a konyha, a kulcs nincs a zárban. Elment hazulról.

Nézek jobbra-balra, keresem a fatálcát, meg a rajtalevőket, de persze sehol semmi. Pedig elmagyaráztam neki már azt is százszor, hogy nem bánom, menjen el, lógjon meg, csak az uzsonnámat készítse oda a tálcára. Hogy csak alá kelljen gyűjtanom a gyorsforralónak. Hát ezt az egyszerű dolgot se tudom kivívni. Úgy látszik, ő nem híve ennek a rendszernek. Valamilyen okból nem tartja helyesnek, igazságosnak. De hát miért nem mondja ki nyíltan a véleményét, mint én? Miért titkolja? Miért nem közli velem az ellenvetéseit, aggályait? Ha ő is olyan közlékeny volna, mint én, talán békésen át-hidalhatnánk ezt az ellentétet, egy szűkkörű tanácskozás keretében. De ő nem tárgyal velem, nem akar engem meggyőzni. Egyszerűen elmegy hazulról.

Enyhítő körülmény, hogy a konyha rendezés és tiszta. Nem is értem, egy ilyen rendezés teremtés hogy viselkedhetik így. Nyilvánvaló, hogy itt elvi ellentétéről van szó.

Honnan fogom már most összeszedni az uzsonnámhoz szükséges fölszerelést és élelmiszereket? Szétnézek, a színes faliképen akad meg a szemem. Ezt ő vette valahol, a maga pénzén. Konyhaidílt ábrázol a kép, szakácsné és kéményseprő van rajta, de olyan takarosak, jólápoltak mind a ketten, hogy szinte megdöbbentő. A kép alatt versike is van:

*Kora reggel mily szerencse virradt rám,
Kéményseprő látogatja a konyhám.*

Ez a versike gondolkodóba ejt. Ez a versike neki nagyon tetszhetik, meg a hozzátartozó kép is. Én is szeretem a versikéket, órákhosszat olvasgatok versikéket a bőrfotelben, a könyvszekrény előtt, meg éjjel az ágyban. De azok más természetű versikék. Ady Endre, Kosztolányi, Baudelaire, Rilke és más nagyságos urak versikéi. Én az ilyeneket szeretem, ő meg az olyanokat. Van itt a konyhában egy másik színes falikép is, az meg szerelmespárt ábrázol a holdvilágos tapon. Alatta a versike:

*Csolnakázik a szerelmes ilju pár,
Boldogok ők, rájuk tűz a holdsugár.*

A versike igazat mond, a holdsugár csakhogyan rájuk tűz, szinte felpékeli őket. Ez a

színes falikép a tűzhely felett látható, míg a kéményseprős kép a vízcsap meg a konyhaszekrény közt. A tűzhely mellett ott van a kopott szék, ezen szokott ő burgonyát hámozni, vagy pedig ábrándozni. Innen mind a két képet láthatja. Leülök a székre, kissé ingatag.

Már nem törődöm az uzsonnával, bánom is én. Talán mert az ő helyén ülök. Átragadt rám az ő uzsonnaellenes felfogása. De különben is, nagyobb dologról van most szó. Rájövök, hogy ebben a házban, az én házamban van egy részlet, amelynek semmi összefüggése nincs a többi helyiséggel, az egész házzal. Hiába foglalta ezt is a ház egységébe az építész, hiába közös a fal, hiába közös a háztető, ez a helyiség külön ház, külön világ. Odabent Ady-verseket, Baudelaire-verseket olvasnak, itt meg kéményseprő látogatja a konyhát, rájuk tűz a holdsugár.

Itt a konyhában s a szűk benyilóban, ami cselédszobának számít, egészen más értelmű minden, mint odabent. Én is más vagyok itt. Én itt nagyságos úr vagyok. A nagyságos úr a konyhában: erről is színes falikép készülhetne.

Itt ülök a széken, nézelődöm. Az üveges szekrényben csillogva csoportosulnak a csészek, tányérok. A csészek sorjában egymás mellett, a tányérok egymáson. Tiszták

és nyugalmasak most, egyelőre nincs velük baj. De nemsokáig tart ez a békés állapot, a csészék és a tányérok furcsa kis bestiák. Naponta többször kitörnek a zárkájukból, ugrándoznak, csörömpölnek és csúnyán összepiszkítják magukat. Utána melegvízben kell őket megmosdatni, megtörülgetni. De még akkor is fickándoznak, rakoncátlankodnak, ki akarnak ugrani ápolójuk kezéből, a konyha kövére. Ott aztán összetörik magukat és van nagy patália. Nagy dolog az, ha épségben és hiánytalanul és egész tisztán visszakerülnek a zárkájukba. De pár óra múlva már megint kitörnek, előlről kezdődik a cirkusz. Nehéz, nagyon nehéz.

Itt ülök a széken. én vagyok ő. Tilos dolgot művelek: pihenek. Nézem a faliképet, a kéményseprőt, a szerelmes ifjú párt, a holdsugárt. Ha a nagysága, meg a nagyságos úr látná, ahogy én itt lazállok. A krumpli még hámozatlanul hever az asztalon, a nagy kék edényben, a sparhert még hideg, uzsonna megint nem volt, háromnegyed hat. Boldogok ők, rájuk tűz a holdsugár.

Hirtelen nagyot lök rajtam a szék, rémületes érzésem van. Csengetnek.

Szaladok a folyosóra, az ajtóhoz, a nagysága jött meg. Azazhoggy a feleségem. Kérdi tőlem, uzsonnáztam-e.

— Uzsonnáztam.

Zsófi sapkája

Katival szemben nem igen szoktam kimutatni az érzelmeimet. Tőlem nem hall semmiféle szerelmi vallomást. Jaj de édes vagy, jaj de szeretlek! Azzal csak elbágyasztanám a gyereket, meg is unná hamar. Dícséretet is ritkán hall tőlem, jóindulatú hűvösséggel kezelem.

Úgyhogy inkább csak egyes tényekből következtethet arra, hogy ő nekem mennyire kedves. Ezek a tények úgy buzognak elő az én ridegségem hézagain, mint a sziklák közül a meleg forrás.

Ilyen eset volt például, amikor a Zsófi sapkája elveszett.

Zsófi: az ő legkedvesebb babája. Karácsonykor kapta, azóta sok viszontagságon ment keresztül ez a baba, a feje is megrepedt, homlokától a szájáig, az orrából is le-tört egy darab, Kati mégis ezt a babáját szereti a legjobban, gyerekének nevezi, öltözteti, babusgatja, pofozgatja, veszekszik vele, mindenüvé magával hurcolja. A napokban szép kis fehér sapkát varrt a Kati mamája Zsófinak, divatos kis sapkát, félrecsapottat, világoskék szalaggal. Boldog volt vele

Kati, valószínűleg Zsófi is, de a fehér sapka még aznap elveszett. Ugyanis estefelé hideg-felvágottért szaladt fel Herczhez a Kati mamája, Kati elkísérte őt és Zsófit is magával vitte a karján, rajta volt a fehér sapka. Szomorú hírrel jöttek haza: útközben elveszett a Zsófi sapkája. Azt se tudják, hogy hol, milyen tájon, a sötétben nem vették észre, mikor lepottyant. Egyszer csak odanéznek, hát nincs. Keresték a sötétben, a gyér lámpafénynél mindenütt, végig az utcán, Hercztől hazáig, de nem találták. Valaki felkaphatta.

Sajnáltam a gyereket, örült annak a kis sapkának, aztán most egyszerre nincs. Gondoltam, azért mégis jó lesz, ha a villamos zseblámpával végigvilágítom azt a füves részt a ház előtt, hátha mindjárt induláskor odapottyant a fűbe a sapka. Fogtam a villanylámpát, nekiindultam, Kati nem jöhetett velem, neki vacsorához kellett ülnie, a hígtojas nem várhat. Mentem, világítottam, minden fehér foltot jól szemügyre vettem, de bizony a kis fehér babasapkát nem találtam. Elérkeztem a sarokra, ott az a gondolatom támadt, nem fordulok vissza, felmegyek a leventeházig. Mentem, világítottam, de bizony hiába. A sapka nem volt sehol. De ha már idáig eljöttem, ez már feleútja, felmegyek egészen Herczig. Igen, de melyik útvonalon? Egyenest előre, vagy a mellékutcákon? (Ugyanis

Herczet kétféleképp lehet megközelíteni.) Vajjon ők merre mentek? Ezt bizony nem kérdeztem meg otthon, de hát szó sem volt róla, hogy én Herczig felmegyek. Egyszerű a dolog: itt megyek, ott jövök, mind a két útvonalat végigvilágítom. Úgy is cselekedtem, felmentem a fővonalon, egészen a küszöbig elmentem, még a kapu alá is bevilágítottam, aztán a mellékutcákon jöttem vissza. De a sapka nem volt sehol. Valaki csakugyan felkaphatta.

Csüggedten bandukoltam hazafelé, már megbántam, hogy belefogtam. Az a szegény gyerek most biztosan reménykedik. Egyszer már belenyugodott, hogy a sapka nincs, most újra felizgattam, a hosszú váratással még jobban. Az imént ő hozta nekem a hírt: a sapka nincs, most meg én hozom a hírt: a sapka nincs. Szegény kis gyerek: kétszer veszti el a sapkát, másodjára nekem köszönheti a veszteséget. Kellett ez nekem?

De hát mit csináljak? Nincs, hát nincs.

Kati elébem fut, kérdezi:

— Megvan a sapka?

— Dehogyan van, nincs az sehol. Mindenütt kerestem.

Kati nem volt nagyon lesújtva. Azt kérdezte mindjárt utána:

— Te fent voltál, egész Herczig?

— Fent bizony, még a kapu alá is bevilágítottam.

Megragadta a csuklómat, a szemembe nézett.

— Te úgy szereted azt a Zsófit?

— Szeretem hát. Mikor olyan hercig.

Már nem fájlalta a veszteséget, már csak az járt az eszében, hogy én olyan nagy útat megtettem a sapka keresésére. A Zsófi kedvéért.

Beszaladt a konyhába, közölte a hírt a mamájával.

— Anyu! apu azt mondja, nagyon szereti Zsófit, mert olyan hercig!

Azután megint kiszaladt hozzám az előszobába, kézen fogott, húzott befelé. És megint megkérdezte:

— Te igazán úgy szereted azt a Zsófit?

Erre már dalban válaszoltam. Ezt a versikét rögtönöztem:

*Ez a Zsófi olyan hercig,
Azért mentem én el Herczig,
Odavoltam vagy húsz percig,
Mert a Zsófi olyan hercig.*

Kati odavolt tőle, újra meg újra el kellett mondanom, előbb utánam mondta, azután egyszerre mondtuk és a végén már énekeltük is. Megint karon ragadott.

— Gyere, énekeljük el mamának!

Kimentünk a konyhába kézenfogva, el-énekeltek a versikét a mamának, azután bementünk a gyerekszobába, ott is elénekel-

tük a versikét, a nagyobbik lányomnak, — ő már III. elemista, csak mosolyog az ilyen bohóságon — azután bementünk az ebédlőbe, a hálósobába, ott is elénekeltük a négy falnak. Szobáról-szobára jártunk kézenfogva, énekelve, mint az éneklő koldusok, akiknek egyebük sincs a világon, csak az a dal az ajkukon.

Akkor este még sokszor elénekeltük a versikét és Katinak eszébe se jutott többé, hogy a kis sapka elvesztését fájlalja. A sapka elveszett, de ott volt helyette ez a versike, meg az a jóérzés a kis szívében, hogy én olyan nagyon szeretem Zsófit. Meg hogy együtt énekelheti velem Zsófi dicséretét. Zsófiról énekeltünk, de tudtuk mind a ketten, kit kell azalatt érteni.

Kati aludt már, én is ágyban voltam már, a villanyt is eloltottam, de még mindig hallottam a Kati csilingelő énekét.

Csengett, bongott az egész ház.

Tavaszi szél

Tavaszi szél rohant be ma a télbe...
Ő igen, igen, hiszen ez is van, tavasz. Majd-
nem elfelejtettem.

Én azt hittem, ez már mindig így marad.
Mert nincs pénz. Azt hittem, a fák is azért
kopaszok, az ég is azért mosdatlan. Mert nincs
pénz. És a nap is azért világít és fűt olyan
gyengén, mert a fűtés-világítás sokba kerül.
És virágok is azért nincsenek, mert a mai
nehéz gazdasági viszonyok közt a virág fény-
űzésszámba megy. A virágillat meg éppen.
Ilyen haszontalanságokra most nem lehet köl-
teni. Virágok, illatok, tarkabarka díszek, hogy-
isne, még mit nem. És az a sok felesleges
fény, az a sok elpocsékolt meleg, a mai vi-
lágban! Egy ilyen csonka kis országnak egy
olyan nagy tavasz nagy nyár, amilyen —
hogy is mondják? — amilyen a régi Nagy-Ma-
gyarországhoz volt méretezve. A mai sze-
génységben ilyen pompa! Hogy is gondoltam
volna erre!

És mégis. Az a tavaszi szél, ami végig-
rohant ma az utcán, a régi tavasz hirdette
be. Előzetes reklám volt ez, ami egyelőre csak
ennyit mond: *jön! jön! jön!* Úgy látszik,
erre is van pénz. Úgy látszik, olyan tavaszt

kapunk, mint az eddigiek voltak, nem hagy ki belőle semmit a természet, van miből. A természet, úgy látszik, nem szegényedett el.

Marhaság az, ami most eszembe jutott. A javíthatatlan reménykedő él még bennem. Tudniillik arra gondoltam, hátha mi magunk se lettünk szegények. Hátha valami hiba van a számításban. Hátha tévedtünk néhány nullával?

Van ebben valami. Hogyan lehetséges az kérem szépen, hogy a világon minden a régi gazdagságában pompázik, csak az ember lett szegény? Sehol semmi „leépítés” a természetben, a dísznövények is megvannak, a hajnali, esti tűzijátékokat is megtartják, a felhők kelméje is ép oly habos és finom tavasszal, a lombok nem ritkábbak, a vakond ma is, 1934-ben, vakondprémes bundában jár társaságba, a szitakötő is épp olyan elegáns, mint volt, a virágok és pillangók nem fakultak el, rejtekhelyéről nem jött elő az arany, hogy lefedezze magát a tőzsdén, a tengerekből nem vonult ki a só, minden a helyén van, minden a régi, minden nagyszerű, semmire lett kevesebb, semmire lett más.

Viszont tessék megnézni Kovacsics urat, mit változott tavaly óta. Nemcsak ruházatában, amiről jobb nem beszélni, de a kedélye is. Nem lehet ráismerni. Az arca is elváltozott. Nemcsak azért, mert újabban nem

borotválkozik, habár az is sokat tesz. Nincs rá eset, hogy egy virágfaj annyira elsötétjék, olyan szúróssá váljék egyik évről a másikra, mint például Kovacsics úr arca. Hiszen igaz, Kovacsics úr nem virág, sose volt az ő arcában semmi virágszerű, nem is azért mondom, csak hát ez olyan különös. De többet mondok, ismerem én virágszerű arcokat, azok is megváltoztak. Vidám, szép virág volt még tavaly, világos, mosolygós színekkel. És most? Lekonyult szegény, sápadt lett, elsötétedett. Már nem is az, aki volt. Mintha a lilium egyik évről a másikra átváltoznék sötét és szomorú... micsodává is? Most jut eszembe, nincsen is szomorú virág. Semmire szomorú és semmire szegény, csak az ember. De miért? Mert mindig azon töri a fejét, világ kezdete óta, hogy lehetne gazdag és boldog. Hát ez nagyon jól sikerült az emberiségnek, mondhatom. Látszik, hogy sokat gondolkozott rajta. Gratulálok.

És a természet nem unja meg. Évről-évre odatartja az orrunk elé ugyanazt a tavaszt. Azt mondja, nem helyes a megfigyelések, fiaim. Itt van megint az egész, úgy, ahogy volt, dugjátok össze a fejeteket, nézzétek meg jobban. Itt az égbolt, a nap, a fák, a madarak, a folyók, a mezők, satöbbi. És itt az ember, itt középen. Ez a kis figura, látjátok. Úgy, fiaim próbáljátok. Százmillió-

szor eltévesztettétek, de egyszer majd csak sikerül. Nem kell sietni, van idő. Lesz még tavasz máskor is. A feladat az, ismétlem, — mondja a természet, — hogy itt a fák között, amiket zölddel jelöltem, itt a nap alatt, ezeken a görbületeken és akadályokon keresztül, ennek az egész tarka labirintusnak az útvesztőjében hogyan jut el a boldogság oda középre, ahhoz a parányi kis emberkéhez. Ezt kell kitalálni, fiaim. A rejtvényben nincs hiba, affelől nyugodtak lehettek. Csak ti vagytok egy kicsit butácskák. De azért nem kell csüggedni és nem kell idegeskedni.

Na, de nem zavarlak, csak gondolkozzatok.

Ezt mondja a természet tavasszal. És mi lázasan gondolkozunk a megfejtésen. És itt a hiba. Nem volna szabad gondolkoznunk. Fejeket összedugni, az még jó. Azt helyeslem. De az se tömegesen történjék, hanem csak párosával. Tömegesen összedugni a fejeket, az megint nem vezet jóra. Csak párosával. Egy férfi, egy nő, mit részletezzem. Ez a titka az egésznek. Összedugni a fejeket párosával, tavasszal. És nem gondolkozni. Csak nem gondolkozni.

Próbáljuk egyszer ezzel a módszerrel megfejteni a képtalányt. Én azt hiszem, a boldogság azonnal odatalál a labirintuson keresztül ahhoz a kis emberkéhez.

Ha pedig nem, akkor tévedtem.

Képeslap

Most kaptam éppen ezt a képes levelezőlapot. Nem a postás hozta, a bátyám járt itt az imént, ő tette le az asztalomra, egyéb régi iratokkal együtt.

Fiókjait rendezte a napokban, azt mondja, akkor találta ezeket a régi dolgokat, félretette őket, hogy majd egyszer átadja. Most elhozta.

Mindenféle régi jegyzet, a Szigligeti Társaság alapszabályai, régi verseim gépirásos másolatai, meg ez a képeslap. Az egész gyűjteményben ez érdekel a legjobban, ez a képeslap. A képes oldalán ismerős épület, a homlokán ismerős felirat: *Községháza*. És fent a magyarázat, ha valaki nem tudná: *Berekböszörmény—Községháza*.

A másik oldalán ismerős, kedves kézvonások. Édesanyám írja nekem:

Kedves Zoltikám!

Leveledben nem írod, hogy mi bajod van, el nem tudom képzelni, hogy oly rosszul mitől lehetsz. Elmeneteledkor nem észleltem rajtad semmit és te sem emlitted nekem. Talán a melegség hat rád. Jöjj mielőbb haza, édes fiam, vagy tudasd, hogy hogyan vagy. Mar-

*git néniéket üdvözlöm, téged sokszor csókol
szerető*

édesanyád

Így szól a képeslap. Nincs rajta semmi feltűnő, ami más, ma érkezett képeslaptól megkülömböztetné. Egyedül csak az ötfilléres világoszöld bélyeg, meg a postahivatal lebélyegzése árulja el azt a körülményt, hogy a képeslap nem tegnap, tegnapelőtt került postára, hanem sokkal régebben. A postabélyeg kelte tisztán olvasható: *1913 június 26.*

Kerek huszonegyéves ez a képeslap. Huszonegy éve írta nekem édesanyám Csízbe, ahol látogatóban voltam, Józsi bácsiék-nál. *Csíz fürdő, Gömörmege, nagys. Horváth József úr leveleivel.* Ezeket a szavakat tintával áthúzták Csízben és helyette odaírták: *Berekbőszörmény, Nadányi-tanya.* Tehát a képeslap engem már nem talált Csízben, már akkor, úgy látszik, hazautaztam a tanyára, édesanyámhoz, ott kaptam meg a képeslapot. Akkor először, most másodszor.

Utána gondolok és jól emlékszem az egész esetre. Csakugyan nagyon rosszul voltam akkor Csízben, de nem tudnám megmondani, mi bajom volt. Úgy látszik, akkor se tudtam, azért írja édesanyám, hogy levelemben nem írom. Milyen furcsa véletlen: most is éppen rosszul vagyok már napok óta és nem tudom, mi bajom. Meg a képes-

lapot is most kaptam éppen, ez a kettő most összetalálkozik. Rosszul vagyok és nem tudom, mitől és édesanyám írja: „el nem tudom képzelni, hogy oly rosszul mitől lehetsz... Jöjj mielőbb haza, édes fiam.”

Egy kicsit magam is segítek magamnak hogy tévedésbe essem. Hogy elhiggyem: a képeslapot a postás hozta, éppen most. Letakarom az ötfilléres, zöld bélyeget, úgy olvasom el újra meg újra, mit ír édesanyám. Nézem, nézem az írását, különösen ezt a két szót nézem, ezt a két szót szeretem: édes fiam. Meg az aláírást: édesanyád. Milyen régen nem láttam ezt az aláírást... három év óta nem láttam... most újra itt van... édesanyám ír nekem...

Szorongatom a kezemben a képeslapot, rátapad a szemem, nem akarok most egyebet látni, csak ezt. Igen, igen, itt a bizonyíték, a kézzelfogható valóság, minden egyéb csak rossz álom! Az a temetés három éve, meg az a sok halálhír, sok egyéb rossz hír, ami jött... Mindennek ellentmond ez a képeslap!

Édesanyám ír nekem, haza vár engem a tanyára, a tanya is még a miénk, Nadányi-tanya, nem Beck-tanya. Június van, aratnak éppen... jó volna hazamenni.

És lám, Józsi bácsi is megvan még jó egészségben. Horváth József fürdőigazgató,

örökké nyájas öregúr, Ilonka édesapja. Ebéd után, meg vacsora után megáll a szoba közepén, körbe jártatja az asztal fölött, a székek fölött a két és fél méter hosszú csibukját és ott van az ebédlőben Ilonka is, Margit néni is, Olga is, de főképpen Ilonka. És mind olyan mosolygósak a kék pipafüstben, főképpen Ilonka... És én szerelmes vagyok Ilonkába...

Képeslapot kaptam a másvilágról.

Novemberi rémület

Ijesztő most a nagy diófa a ház előtt. Rémületes látvány. Máról holnapra az egész óriás lombját elejtette. Ott van alatta, körülötte egycsomóban az egész. Vastag, sötét-sárga avar. Mintha egydarabból volna, mint-ha egydarabban püffent volna le a magasból. Kopasz ágakkal meredezik az égnek a diófa, rémülten és tehetetlenül a szörnyű szerencsétlenségben. Mint a szegény szobalány, aki elejtette a tányérokat, a csészéket, az egész rakást és ott áll a cserepek közt meg-némultan, égnek emelt karokkal. Jaj, most mi lesz!

A többi fákon még rajta a lomb, némelyik egészen zöld még, annál ijesztőbb a diófa szerencsétlensége.

De hogy is történhetett ez? Nem értem. Ez az óriás, akié majdnem a fél udvar, aki maga volt az ős természet, hogyan ejthette el ilyen hirtelen a hatalmát, a gazdagságát? Elsőnek adta meg magát a szerencsétlen!

És az a kárvallottság, az a kétségbeesés, amivel égnek emeli a karjait. Az embernek megáll az esze, hogy lehet egy óriás ilyen gyáva és tehetetlen. Nem is tudom

sajnálni, inkább dühös vagyok rá. Ostoba állat!... Legalább ne látnám minduntalan. De itt áll a ház előtt, az első, amit megpillantok reggel, mikor kilépek az ajtón. És délben, mikor hazajövök, mindig ő fogad elsőnek. Kicsit összébb húzta magát, mióta lombja nincs, de így is betölti kopasz ágaival a ház előtti teret. Ha jövök, ha megyek, a legelső, amit látok: ez az óriási szerencsétlenség.

Az idén nem is volt termése, nincs egy szem dió a padláson. Nem azért mondom, nem a dióslaskára gondolok, nem az a fontos, tudom, hogy a diófa teremjen, nemcsak dióval él az ember, de azért mégis csak hozzártozik a diófához, hogy dió is legyen rajta. Ha egyébért nem, hát azért, hogy a gyerekek körülrajzzák. Hogy tavasztól kezdve figyeljék, mutatkozik-e már rajta dió, növekedik-e a dió, érik-e a dió. A diófának vonzania kell a gyerekeket, ez már hagyomány. Erre a diófára pedig egész évben rá se néztek a gyerekek.

Egyedül csak én törődtem vele egész esztendőben. Csak én vettem hasznát. Mindig ezt a diófát figyeltem: bontakozik-e már ágai közt a nyár? És mikor már kibontakozott: elég hatalmas-e még a nyár? Ez a diófa volt az én szememben a nyár.

A nyár, az nekem minden. Én az évet nyártól nyárig számítom, ahogy a gazdák

őszről őszi. És mindig azt hiszem, a nyáron történni fog valami. Hogy mi az a valami és hogy miért éppen nyáron, azt most nem tudnám hirtelenében megmondani, nem is gondolkoztam még rajta, mit várok, csak várom, várom és mindig azt remélem, hogy majd a nyáron. Az idei nyártól is vártam valamit, azért figyeltem egész nyáron aggódva a diófát. Hogy vajon nem késtem-e még el?

Már az őszt kezdték emlegetni, ijedten néztem a diófára: vajon csakugyan? De a diófa megnyugtató. Sötétzöld lombjaiból a nyár ereje áradt. Még van idő, gondoltam, még hatalma teljében a nyár, vagyis a diófa. Ebből a sötétzöld forrásból ittam én újra és újra és megnyugodtam tőle és felbátorodtam.

És most oda az egész, máról holnapra. A nagy diófa, akiben úgy bízam, ott áll két-ségbeesetten, csupasz karjait égnek emelve. Elmult az év és meddő volt az év. Semmi nem termett a diófán, a diófa alatt, a diófa körül, semmi de semmi, Így megyünk neki a télnek, a diófa és én.

Szólni fogok Jóskának, seperje el azt a szemetet a fa alól.

Kiskati

Kiskati derékig ér nekem. Kicsi még ő egészen, hatéves sincs, de nemcsak azért hívják Kiskatinak, mert kicsi. Annak más oka is van.

Volt neki egyszer egy pesztrája, az is Kati volt, Gógán Katalin. Hogy a két Katit megkülönböztessük egymástól, a nagyobbikat Nagykatinak hívtuk, a kicsit Kiskatinak. Azóta már Nagykati elment a háztól, férjhez is ment, Pali bácsiék igáskocsisa vette el, ő már letette az előnevét, de Kiskati még ma is Kiskati. Ez az elnevezés rajta ragadt.

Ő maga is részes ebben. Egyszer Katinak találtam szólítani, tiltakozott ellene. Azt mondja durcásan, ő nem Kati. Hát, hogy hívnak? Kiskati.

Szeret kicsi lenni, nem is tagadja. Egyszer a díványon heverészünk, Kiskati megszólal:

— Bemegyek holnap Glückhöz, veszek ott varázsszert és megiszom, hogy mindig ilyen kicsi maradjak.

Nem is volt olyan nagy butaság, amit mondott. Vagyis amit előtte gondolt. Homályosan arra gondolhatott, nem lesz ez mindig így. Jó volna megállítani az időt.

Egyszer tűz volt a faluban, félreverték a harangot, Kiskati nagyon megszeppent. Magából a tűzből nem látott semmit, messze volt a tűz, csak azt látta, hogy az utcán mindenki szalad, szalad, meg a házból is mindenki kiszalad, csak én maradok mellette. Igyekeztem megnyugtani, sikerült is félig-meddig, de egyszer csak legörbül a szája, kitör belőle a felháborodás.

— Minek mondjátok meg nekem, hogy tűz van! Máskor ne mondjátok!

Megköveteli, hogy hazudjanak neki, hogy becsapják. Mert ez neki jár, ő még kicsi. Igaza is van, mit ijesztgetik? Mit kell neki tudni, hogy baj is van a világon? Magától sose jött volna rá, hogy másképp harangoznak, mint máskor, miért világosították fel róla? Most már magától is tudni fogja, mikor verik félre a harangot, most már hiába is titkolnák, tagadnák. Ezentúl minden harangzendülés szorongó érzést fog benne kelteni: vajjon rendesen szól? Nem verik-e félre? És ha szél szaggatja szét a harangszót, meg fog ijedni Kiskati.

Milyen szép volt a harangszó eddig... de ezek az ostoba felnőttek, ezek most elrontották.

Nagyon haragszik ezért, azóta is emlegette. Általában gondosan ügyel rá, nehogy ezt a kisgyereket — már mint őt —

idejekorán megokosítsák. Nem óhajt résztvenni a felnőttek gondjaiban, tudni se akar róla, ehhez joga van neki és ő ragaszkodik a jogához.

Elpanaszolta nekem egyszer, hogy a mája panaszkodott neki. Nincs pénz, nincs pénz! Ezen is módfelett felháborodott.

— Minek mondja *nekem*? Mondja *neked*!

Nehogy elfelejtjük, hogy ő még kicsi, szándékosan mond butaságokat, meg arra is gondja van, hogy hébe-hóba tanuságot tegyen a gyermeki hiszékenységről. De ez nem álnokság, magamagával is szeretné elhíttetni, hogy elhiszi.

Kicsi akar maradni mindenáron, mert ösztönszerűleg érzi, nagynak lenni nem jó. Megijedt a sok panasztól, amit a felnőttek szájából hall. Meg aztán a mostani külsejével is nagyon meg van elégedve, az is hozzájárul. Tetszik magának, azt mondhatnám. Tükör elé áll, hosszan elgyönyörködik magában, meg tudom érteni. Le kellene szoktatnom róla, de nem teszem, igazán nem tudnék neki kedvesebb látványt mutatni, mint amit a tükörből lát. Különösen az a kis arany dugóhúzó az, ami neki is nagyon tetszik, nemcsak nekem. Az a kis göndör hajfürt, ott elől, a homlokán. Ő maga is úgy hívja, tőlem hallotta: arany dugóhúzó. Magától csavarodik ez a dugóhúzó, de ő még segít is

neki, csavargatja a tükör előtt. Mikor valami nagyobbajta kívánsággal lép elé, előbb mindig csavarint rajta egyet, mert tudja nagyon jól, hogy ez a döntő. A kis arany dugóhúzó.

Hát bizony elég hiba, hogy nem lehet olyan varázsszert kapni Glücknél...

Pedig amitől úgy fél Kiskati, az egyszer már be is következett. Egy este hirtelen nagyot nőtt. Magam is elbámultam akkor.

Az úgy volt, lefektettem az ágyba este, felhúztam a rácsot, most már aludni kell, szervusz. Akkor ő mégegyszer talpraállt az ágyban, nyujtogatta felém a két kis karját a rács fölött és könyörgött, jöjjenek oda még egyszer, sugni akar valamit. Odamentem, összedugtuk a fejünket, átölelte a nyakamat, csupa s betűt sugott a fülembé és örült a diadalnak, hogy sikerült engem becsapnia. Mondtam neki, most már eressz, ne mókázz, késő van, aludni kell. De ő nem eresztett. Ölelgette a nyakamat és nem eresztett. Ki akarok bontakozni az ölelésből, mégis csak én vagyok az erősebb, de akkor meg elkezdett könyörögni, de olyan szívrehatóan, hogy nem állhattam ellent, még egy kicsit ott maradtam. És mikor megint menni akarok, megint nem ereszt. Ez a játék sokszor megismétlődött, hol erőszakkal marasztalt, hol szép szóval és arra is volt eset, széttárta a két karját, szabadon engedett és még küldött is:

— Eredj hát! Eredj, eredj!

Éppen akkor, mikor egy kicsit még maradni szerettem volna. Nem is tudtam elmenni mindjárt, meg kellett csókolni ezért, de azután megint nem eresztett. Mindig tudta, mit kell csinálni, mivel marasztalhat a leg hatásosabban. Erőszakkal, hízelkedéssel, vagy éppen azzal, hogy elküld.

És mialatt ezt játszotta velem, ezt az ősi játékot, a feje ott volt a vállamon, ott forgolódott, sugdosott, kacarászott, gonoszkodott a vállamon.

Nem Kiskati volt ez már, Kiskati derékig ér nekem. Ez már Kati volt, Katalin, egyforma magasságban a többi Katalinokkal.

Kiskati megnőtt.

Nemcsak a rácsos ágy tette, amin rajta állt, együtt volt benne mindaz, ami ezzel a magassággal együtt jár.

A szeme is olyan rejtelmes volt, a kacagása is olyan furcsa. És a kis arany dugóhúzó végzetes fénnel csillogott.

Virányi úr és a gép

A Berettyó partján ért a baleset: kiment a levegő az első kerékből. Természetesen csak kerékpárról van szó, nem autóról. Nagy bosszúság az ilyesmi, most már kutyagolhatok ötnegyedóra hosszat az égő napon, a legelőn keresztül, a falun keresztül, míg hazaérek. Még hozzá a kerékpárt is vezetnem kell, én viszem őt, ahelyett, hogy ő vinne engem. És persze még az ebédre is elkésem, ráadásul.

Fujtatóm nincs, a fujtatómat még tavaly ellopták, pedig most jó volna, ha volna, mert ha kilyukadt is a belső gummi, valamennyire mégis tartaná a levegőt és útközben újra meg újra felfujtatnám. Nincs mit tenni, megindulok gyalog, vezetem a kerékpárt, csak a halvány reménység biztat még, hátha ott a hídnál segítség akad. Ott sokan fürödnek, kerékpárt is látni mindig, nem is egyet, a híd pillérjének támasztva. Megkérek valakit, adja ide a fujtatóját egyszeri fujtatásra, az is valami, legalább az út egy részét kerékpáron futom meg, míg ki nem megy megint a levegő. Úgy segít magán az ember, ahogy tud.

Várákozásomban nem csalódtam, sőt még szerencse is ért, nagy szerencse. Ismerőst találtam a hídnál és az ismerős nem volt más — ez a nagy szerencse! — maga Virányi úr. Mikor megtudta, miről van szó, azonnal felajánlotta, hogy a kerékpárt ott nyomban megjavítja, kulcs és ragasztószer kéznél van, ő azt mindig magával hordja, egy kicsit ért is hozzá, legyenek csak nyugodt. Legalább rendben lesz a kerékpár, tette hozzá egy kis önérzettel.

Fogta a kerékpárt, vitte a bódéba (ilyen bódéja is csak neki van a Berettyó partján), ott egyetlen gyakorlott mozdulattal hanyatt fordította, két kereke az égnek, nem is tudtam eddig, hogy ez is lehetséges. Hiába, no, szakértő. Már ahogy hozzányúlt először, már ahogy ránézett, az maga volt a fölényes szakértelem. Hát még ami azután következett. Minden mozdulata elárulta a szakértőt, aki másképp fog hozzá, másképp csinálja, nem úgy, mint a felületes mesterember, vagy éppen a laikus. Elejtett szavai szintén a szakértőre vallottak, a legkisebb csavart is a nevére nevezte, csak úgy köpte a furcsábbnál furcsább hangzású műszavakat, amiket én nem is értettem és bevallani se mertem, hogy nem értem. Jellemző, hogy ezt a szót: *kerékpár*, vagy *bicikli*, még csak véletlenül se ejtette ki a száján, mindig csak azt mondta:

gép. Ahogy a vasutas se beszél soha vasútról, hanem azt mondja: *szerelvény.* Az ilyen apróságokból lehet azonnal megismerni a szakértőt. Hogy azt mondja: *gép.*

Na és hogy miket csinált és ahogy azt csinálta, csupa meglepetés volt számomra, egyik ámulatból a másikba estem. Én még sohase javítottam a kerékpárt sajátkezűleg, mindig odaadtam a lakatosnak, aki szemben lakik velem, csinálja meg ő. És mindig sokkaltam érte magamban a harminc, negyven, nyolcvan filléreket, egypengőhúszakat, azért a csekélységért, amit rajta csinálhatott, de most, mikor látom, mennyi babramunka van ezzel, milyen nagy szakértelem kell hozzá, most meg azon csodálkozom, hogyan kérhet az a mesterember olyan keveset. Az igaz, hogy ő nem csinálja a dolgot olyan alaposan, ezt ott maga Virányi úr is élénken hangoztatta, de viszont ha valaki csak tízedrészét nyújtja annak, amit Virányi úr nyújtott, már az is igen nagy teljesítmény.

Csak egy mozzanatot ragadok ki ebből, mint a legjellemzőbbet. Mikor már kiemelte az első kereket, a külső gummit is lefejtette, a belsőt is kibontotta, a sérülés helyét is megtalálta mind a kettőn (tövis hatolt be, az okozta), akkor a belső gummit, legnagyobb meglepetésemre, a meztelen lábára csavarta (ugyanis úszónadrágban volt), köz-

vetlen a térde fölé, a harisnyakötő helyére, azt a hatást is tette, mintha harisnyakötő volna. Nekem az ilyesmi sose jutott volna eszembe, hogy így könnyítsem meg a munkát, ilyen zseniális egyszerűséggel. Hogy felhúzzam azt a gummit harisnyakötőnek. De ez még semmi. Azután elővett egy gummidarabot, másik kezébe a bicskát és arra kért engem, adjam oda neki a baltát, ami ott van a polcon. Nem értettem, minek neki a balta. Ki akar vágni egy foltnak való darabot, azt látom, de ahhoz ott van a bicska, minek a balta? Odaadtam azért a baltát és vártam, mi lesz. Lefektette a baltát a padra, a balta nyelére odatette a foltnak való gummit és a bicskával mindjárt egy szép kis köralakú darabot vágott ki belőle. A balta nyele simább, mint a gyalulatlan pad, neki ilyen síma alap kellett, azért kérte a baltát. A szakértő biztonságával, aki mindig tudja, mi kell és miért kell.

De az igazi meglepetés csak azután következett. A köralakú foltot ragasztóval megkente és a térdére csavart belső gummira szépen ráhelyezte, enyhén megnyomogatta, majd kijelentette, hogy most várni fogunk, van egy cigarettaszívásnyi időnk. Örültem, hogy eddig jutottunk, a folt már rajta van a lyukon, meg is simogattam a foltot, hogy elmondhassam elismerően: jól tapad. De

amint ezt kimondtam, Virányi úr elnézően mosolygott és felvilágosított róla, hogy a folt nincs rajta a lyukon, a lyuk itt van, tessék nézni, ez még befedetlen. Valóban, a lyuk fedetlen volt, a folt rajta volt ugyan a belső gummin, de a lyuktól távol, legalább tíz centire tőle. Hát ezt nem értettem, micsoda mesterfogás ez, hogy a foltot máshová teszi, nem a lyukra. Virányi úr megmagyarázta: mindenki más valóban odatenné a lyukra, egyenesen oda tenné, aminek meg is volna a káros következménye. Erős napsütésben a foltozás felolvadna, a levegő megint kimenne a gummiból. Azért ő először a lyuktól távolabb helyezi el a foltot és majd csak akkor fogja átvinni a lyukra, ha egy kicsit megszikkadt. Akkor aztán nem kell attól tartanom, hogy ez a belső gummi még egyszer ebben az életben ezen a helyen kilyukad. Akármelyik pontján kilyukadhat, csak itt nem, ezen a ponton, mert ez örökös.

Mondom, csak ezt az egy mozzanatot ragadom ki abból, amit Virányi úr nyújtott, ebből megítélheti mindenki, túlozott-e Virányi úr akkor, mikor nekem azt mondta, *ért hozzá egy kicsit*.

Az igazságnak tartozom még azzal, hogy elmondjam: valóban fennakadás nélkül, vígan karikáztam akkor haza kerékpáron. Azóta is vígan karikázom rajta, azzal a nyugodt

érzéssel, hogy akármi történhetik, a kerékpárom gummija össze-vissza lyukadhat, teljesen széjjelrongyolódhatik, az egész kerékpár pozdorjává törhetik, egyetlen egy ponton mindig ép marad. Mi több: én magam is megsemmisülhetek vele együtt egészen, például villámcsapás folytán, valami mégis megmarad belőlem akkor is az örökkévalóság számára. A kerékpáromnak az a pontja, ahol Virányi úr megragasztotta.

Mert az örökös.

Nincs semmi baj

Találkoztam ma a földemmel, évek óta először. Egész véletlenül.

Húsz kilométernyire vagyunk egymástól, a földem meg én, de ha közelebb volna is hozzám, akkor se igen néztem volna feléje az utóbbi években. Bevallom őszintén.

Most se oda igyekeztem én, az ugrai halastó felé voltam útban, kerékpáron. Már ahogy kikanyarodtam az országútra, a tündöklő májusi reggelben, már akkor eszembe jutott, hogy én most ott fogok elmenni, a földem közelében. Nem az út mentén fekszik közvetlenül, hanem egy kicsit beljebb, dűlőúton kell befordulni. Természetesen nem fogok befordulni, mit keressek én ott? Mit nézek rajta?

Azelőtt bizony sokszor befordultam azon a dűlőn és akkor egyenest oda igyekeztem. Akkor még kocsival, autóval.

Mikor most megláttam a dűlőutat, nem akartam befordulni, mégis befordultam. És ha már befordultam, végig is kárikáztam rajta, bē a földemre, fél a hídra. Ott a hídon leszálltam, onnan belátni az egészet.

És akkor meglepő látvány tárult elébem. Nem győztem álmélkodni.

Tudtam én azt, hogy ilyenkor májusban már sarjadnak a vetések és úgynevezett „táblák” alakulnak ki, amikre csak egy pillantást vet a gazda, máris tisztában van vele, milyen termése ígérkezik az idén ebből, meg abból. Tudtam én azt nagyon jól, csak hogy én másféle vetéseket képzeltem. Azt hittem, az egyik táblában csupa fizetési meghagyás csoportosul, kezd már mutatkozni rajtuk a térti vevény is. A másik táblában ügyvédi felszólító leveleket lobogtat a májusi szél és külön-külön táblákban hullámszöveg a letiltási rendelvevények, közjegyzői, járásbirósági értesítések, sőt egy édes kis négyszögben az árverési hirdetések is ütögetik már a fejüket. Azt hittem, az én földem nem is terem semmi egyebet, csak ilyesmit. És hogy az idén is rekordtermés várható. Lesz mit aratni a sűrű rajokban felvonuló, napbarnította kézbesítőknek.

És most körülnézek és mit látok? Búza és búza és rozs és tengeri és más efféle. Az orrom előtt, egy hatalmas táblában, bükkönyös zab bokrosodik. Itt meglesz a tizenöt mázsa, ha baj nem éri.

Ez volna hát az a 928. számú betétben foglalt ingatlan, ami túl van terhelve? Hol az a teher, ami nyomja ezt a földet, sőt állítólag agyon is nyomja? Nem látom sehol. Az a könnyű zöld, ami befutja, az se teher

rajta, inkább mintha repdeső szárnya volna. Szinte elrepül vele.

És szerte a réten, végig az árokszélen, amerre csak nézek, egyetlenegy fűszál se, egyetlenegy virág se görbül meg. És a madarak is könnyedén röppennek fel.

Ez a föld nem tud róla, hogy agyonterhelték. Ez a föld nem tud róla, hogy 928. számú betétbe foglalták. Ez a föld nem tud róla, hogy FOB-eljárás alá vonták. Ez a föld nagyon jól érzi magát.

Én magam is kiegyenesedtem, kihúztam magam, fellélekzettem. Olyan könnyű lettem hirtelen.

Nincs semmi baj!

the first of the following is the first of the

second of the following is the second of the

third of the following is the third of the

fourth of the following is the fourth of the

fifth of the following is the fifth of the

sixth of the following is the sixth of the

seventh of the following is the seventh of the

eighth of the following is the eighth of the

ninth of the following is the ninth of the

tenth of the following is the tenth of the

eleventh of the following is the eleventh of the

twelfth of the following is the twelfth of the

thirteenth of the following is the thirteenth of the

fourteenth of the following is the fourteenth of the

fifteenth of the following is the fifteenth of the

sixteenth of the following is the sixteenth of the

seventeenth of the following is the seventeenth of the

eighteenth of the following is the eighteenth of the

nineteenth of the following is the nineteenth of the

twentieth of the following is the twentieth of the

twenty-first of the following is the twenty-first of the

twenty-second of the following is the twenty-second of the

twenty-third of the following is the twenty-third of the

twenty-fourth of the following is the twenty-fourth of the

twenty-fifth of the following is the twenty-fifth of the

twenty-sixth of the following is the twenty-sixth of the

twenty-seventh of the following is the twenty-seventh of the

twenty-eighth of the following is the twenty-eighth of the

twenty-ninth of the following is the twenty-ninth of the

thirtieth of the following is the thirtieth of the

thirty-first of the following is the thirty-first of the

thirty-second of the following is the thirty-second of the

thirty-third of the following is the thirty-third of the

thirty-fourth of the following is the thirty-fourth of the

thirty-fifth of the following is the thirty-fifth of the

thirty-sixth of the following is the thirty-sixth of the

thirty-seventh of the following is the thirty-seventh of the

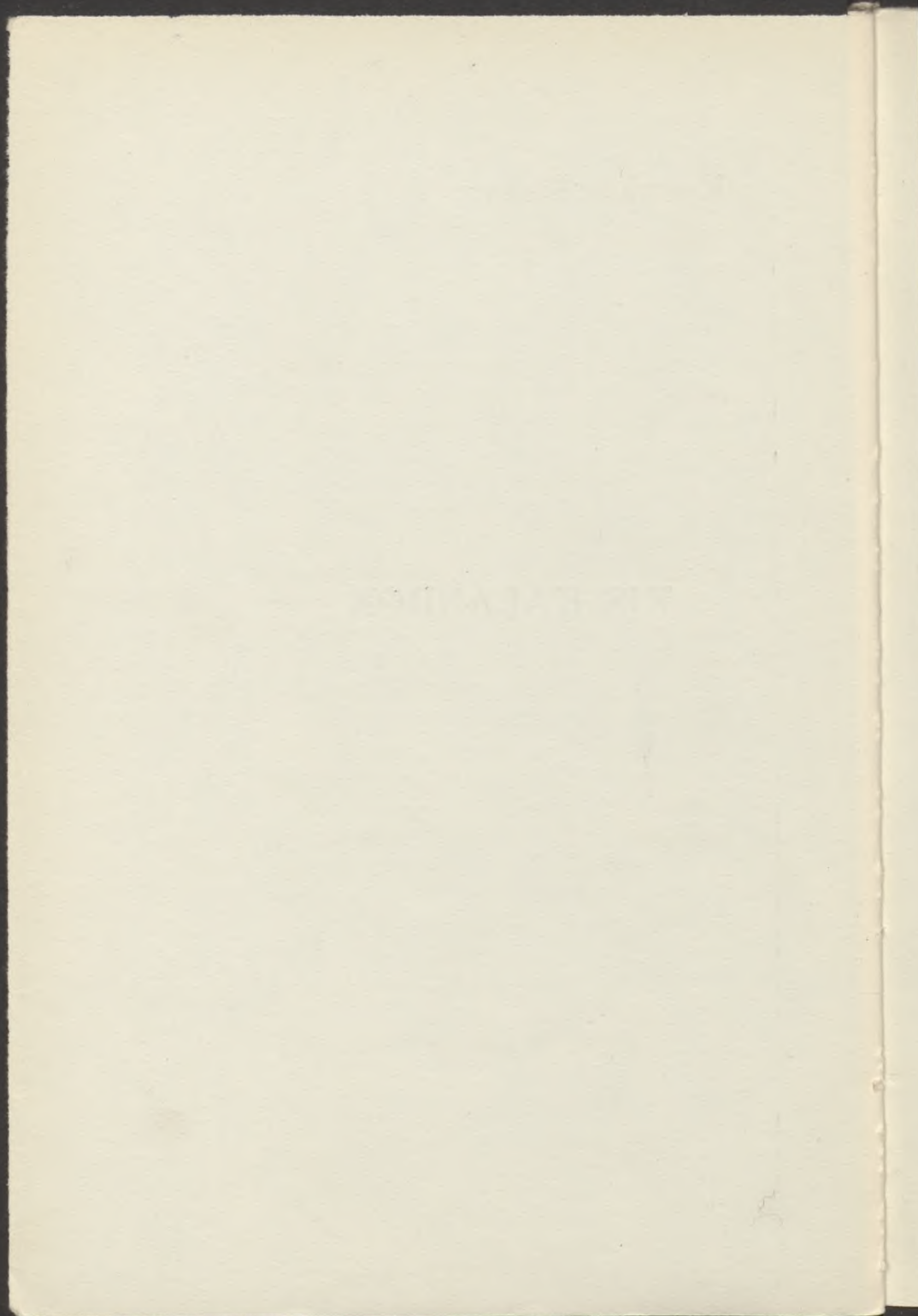
thirty-eighth of the following is the thirty-eighth of the

thirty-ninth of the following is the thirty-ninth of the

fortieth of the following is the fortieth of the

KIS KALANDOK

Kecskés Pista színváltozásai

Egy este zörgetnek az ablakon. Kínézek, hát kit látok? Kecskés Pista áll az ablak alatt, lelkendezve integet, sugárzik az arca az örömtől.

— Feküszttök már?

— Dehogy, dehogy, gyere csak be!

Sietek a kapura, hogyné engedném be szívesen, akármilyen késő este is, a jókedvet a házba. Ennek a Pistának mindig jókedve van, most meg éppen valami nagy öröm érhetne, majd megmondja, micsoda.

Nyitom a kaput, megdöbbenve hátrálok. Kecskés Pista lép be a kapun, de mintha nem ő volna. Nem az, akit az imént láttam az ablakon át. Lehorgasztott fővel, szenvedő arccal, egész testében megrokkanva, lassan és némán lép be. A sugárzó boldogság helyett a komor gyász a vendégem. A hangja is, mikor végtére megszólal, kriptai komorsággal kondul a kapualjban:

— Meghalt az apósom...

Nem is tudtam hirtelen, mit mondjak erre. Némi késéssel mondtam:

— Fogadd részvéteimet.

— Köszönöm.

Még a kapualjban elmondta Kecskés Pista, hogy a haláleset váratlanul következett be ma Nagyváradon. És hogy Juliska — az ő felesége — a fűszerüzleten kívül kétemeletes házat is örökölt. És hogy a ház tehermentes.

Megilletődés rezgett a hangjában, mikor ezt elmondta. Utána felmentünk a lépcsőn, a gyászos alkalomhoz illő lassúsággal és komorsággal. Elől a mélyen sujtott vő.

*

Nem ez volt a legszebb színváltozása Kecskés Pistának. Volt ennél különb.

Pár nap múlva, egész véletlenül, együtt utaztunk el Pestről a bukaresti gyorsvonaton, ő Nagyvárad felé, én csak Berettyóújfalú felé. Pista tele volt panasszal, a háziurak ellen lázadozott, akik valorizálni szeretnék volna akkoriban a házbért. Ugyanis ennek már tíz éve, elfelejtettem mondani. Legalább is annyi bért szerettek volna kapni a háziurak, amiből a házadót kifizessék, éppen csak hogy rá ne fizessenek arra, hogy házuk van. Ez fájt Pistának, aki főbérlő volt a Lónyay-utcában. Magyarázta nekem a vonaton, hogy a háziuraknak ez a kívánsága mennyire igazságtalan és erkölcstelen. A kormány nem is állhat melléjük, katasztrófába döntené vele az országot. Elvégre mégis

csak a lakók vannak többségben, nem a háziurak s az elenyésző kisebbség kedvéért mégse lehet a lakosság túlnyomó többségét anyagilag teljesen tönkretenni. Kinlódjon egy kicsit a háziúr is, a kutyafáját!

Páratlan ékesszólással védelmezte a lakókat, köztük magamagát is Kecskés Pista. Egész Püspökladányig folyton csak ő beszélt és folyton csak erről beszélt. Mikor Püspökladányból elindult a vonat, Pista elővette az óráját és kiszámította, mikor is fog ő beérkezni Váradra. Fontos dolga van neki ott, rendet kell csinálni abban a bizonyos házban, amit a felesége az apja után örökölt. Ugyanis a lakók nem akarnak fizetni, magyarázta Pista, rákaptak az öregúrra, aki nagyon enyhe ember volt, magyarán „szólva élhetetlen, Isten nyugosztalja.

— No, majd én szétütök köztük! Mert az mégse járja, hogy a más házában ingyen lakjanak. Ki hallott olyat? Ellenkezik a magántulajdon elvével, tiszta bolsevizmus!

Így lázadozott Kecskés Pista a robogó vonaton, Püspökladányon túl. Amíg a pesti házhoz volt közelebb, ahol ő főbérelő, addig a lakó beszélt belőle, a lakók pártján volt. De mikor már a másik házat érezte közelebb magához, a váradi házat, ahol a felesége révén ő a háziúr, akkor már a háziúr beszélt belőle. Püspökladány volt a válasz-

tóvonal, onnan kezdve nem volt többé igaza a lakóknak.

Én akkor áhitattal néztem ezt a természeti tüneményt. Nem két tábor, nem is két ember áll szemben egymással, hanem egyetlen emberből tör elő elemi erővel az óriási nézeteltérés. Ugyanaz a szív és agyvelő működik közre, ugyanaz az idegrendszer a foglalata a két homlokegyenest ellenkező felfogásnak és még csak időbeli különbség sincs köztük. Csak egy másodperc.

Mikor leszálltam Berettyóújfaluban, Pista még utánam kiáltott a vonatablakból:

— Majd adok én a disznóknak! Aki nem fizet, kirugom!

Akkor mondtam le örökre arról az ábrándról, hogy a földtekén két ember megértheti egymást. Mikor egy emberben is kétő van s az egyik kirugja a másikat.

Válasz Vilma néninek

Akkor éppen nem volt itatós. Valami mindig hiányzik a levélíráshoz, akkor éppen az itatós hiányzott. Pedig hát itatós nélkül nem lehet hozzáfogni, annyit már tudok.

Ha az ember egy ilyen levélre válaszol, amilyen ez volt, a Vilma néni gratuláló levele, akkor a levélpapirosnak a második oldalát is tele kell írni, sőt a harmadikra is át kell menni, máskülönben Vilma néni azt fogja gondolni magában, ejnye be röviden végeztem én az ő gratulációjával.

De ha nincs kéznél itatós, hogy jutok át a második oldalra? Ahhoz előbb meg kellene száradnia magától az elsőnek. Viszont abban, hogy az első oldal magától megszáradjon, nem lehet reménykedni, mert az első oldalnak megvan az a tulajdonsága, hogy sohase szárad meg magától. Hiába fujkálom, hiába lebegtetem, nem használ. A nedves csillogását elveszti ugyan lassan-lassan az írás, azonban mindig marad valahol egy pont, egy vonás, legalább is egy, ahol erősebben megnyomtam a tollat, minekfolytán ott sok tinta gyűlt össze. Ez is bepillésedik, látszólag meg is szárad, de csak becsapásul.

Próbáljak csak átfordítani, próbáljak csak a másik oldalra írni, azonnal felfakad az első oldalon a pont, a vonás, mint Bárczi Benő sebe a balladában. Maszatos lesz tőle a levél, eldobhatom az egészet, kezdek elölről.

Már a második oldalhoz nem kell itatós. Maradhat nedves, affelől nyugodtan írhatok a harmadikra. De éppen azért, mert nedves maradhat, hamar meg is szárad magától. Mire a harmadik oldalt végigírja az ember, már tökéletesen száraz. Csak az első oldal nem szárad meg, hogy ne lehessen folytatni.

Hát ezért nem fogtam hozzá a levélíráshoz azonnal, mikor Vilma néni gratuláló levelét elolvastam. Nem volt itatós. Elhalasztottam a levélírást másnapra. Azóta már három hónap eltelt, de a válasszal még ma is adósa vagyok szegény jó Vilma néninek. Valami mindig hiányzott. Ha egyéb nem, hát a lelkerőm. Mert az is kell hozzá, lelkerő is, az kétségtelen. Úgyhogy a jóságos özvegyet, aki nekem jóleső érzést akart okozni a gratulációjával, viszonzásul csúnyán megbántottam. Nem is válaszolok az ő rajongó levelére.

Álmatlan éjszakáim vannak emiatt és nappal is, ezer dolgom közt, igen sokszor felmerül előttem a jóságos Vilma néni szemrehányó arca. Mit vétett ő nekem, hogy így

bánok vele? Ez igazán utolsó dolog. Csak tudnám a módját, hogyan hozzam tudomására, hogy a levelének mennyire örültem és milyen szeretettel gondolok rá, meg a régi jó időkre, mikor egész nap együtt voltunk, De hát mit lehet itt csinálni? Mit találjak ki? Hogy adjak hírt neki?

Gondoltam egyszer már arra is, hogy kapom magam, elutazom hozzá abba az eldugott kis faluba. Reggel indulok, este már ott is vagyok. Ladányban és Szerencsen kell átszállni, azután kétórás kocsit következik a Bakonyerdőn keresztül, éjjel. Sokkal egyszerűbb, mintha levelet írok, csak egy hiba van. Nem lehet kocsit kapni. Gyalog kell átmenni a Bakonyerdőn, éjnek idején. Hát ez nem nekem való, bevallom. Elejtettem ezt a tervet.

Gondoltam arra is, hogy főbelövöm magamat és búcsúsoraimban meghagyom, adják át üdvözetemet Vilma néninek. Ez se jó megoldás, nekem még különböző okokból, sajnos, élnem kell.

A napokban aztán segítségemre jött a véletlen. Megyek az utcán, megpillantom a villamos perronján Vilma néni rokonát, egy magas, szakállas férfit. Felugrottam a robogó villamosra, megöleltem a szakállast és kikérdeztem, mit tud Vilma néniről. Azt mondta, együtt laknak a kis faluban. Ennek nagyon

megörültem, elmagyaráztam neki, hogy a multkor, nemrégén, levelet kaptam Vilma nénitől, nagyon kedves levelet, nagyon megörültem neki. Adja át kézcsókomat, üdvözetemet a néninek és mondja meg neki, hogy nagy, nagy, nagy szeretettel gondolok rá és hosszú, hosszú levelet készülök írni.

Erre azt felelte a szakállas, hogy ő most sokáig nem fogja látni Vilma nénit, minthogy éppen most megy Amerikába, Nyújorkig meg sem áll. Ez a fordulat nagyon lehangolt engem, de azért nem hagytam magam. Megkérdeztem tőle, fog-e majd levelet írni Vilma néninek Amerikából. Hogyne, hogyne, nyolc oldalas levelet fog írni Nyújorkból, mihelyt megérkezik. Hát akkor írja meg Vilma néninek, hogy a levelét megkaptam, nagyon örültem, sokat gondolok rá, sokat emlegetem, hosszú, hosszú levelet készülök írni.

A szakállas megígérte és most már rendben van a dolog. Vilma néni mégis meg fogja kapni tőlem a választ, csak éppen nem én írom meg, hanem egy szakállas férfi Amerikából.

Sajtóhiba

Siófok és Almádi közt, a *Badacsony* nevű hajón olyasmit láttam, amiért igazán érdemes volt hajóra szállni. Nem a panoráma, nem a Balaton játéka, nem a sárályok és halak, valami egészen más. Erre nem is számítottam.

Eleinte nem vettem észre semmi különöset. Ott állt előttem, a kormányos mellett, talpig fehérben egy matróz és jobbra-balra nézelődött. Szőke volt és fiatal és jókedvű és délceg. Az utasokra nem igen nézett, csak a vizet nézte és néha egy-egy bizalmas szót váltott a kormányossal, vagy a sárgaréz csőhöz hajolt oda, ami a hajópadlóból nő ki, a kormány mellett. Hol a fülét, hol a száját tartotta oda, ilyenkor valószínűleg a parancsnokkal érintkezett. Ő az összekötő a kormányos és a parancsnok közt.

Egy kis elfogultsággal néztem rá. Matróz, gondoltam. Édesvízi matróz, de mégis matróz. Sok olyat tud, amiről nekem fogalmam sincs, szárazföldi embernek. Most is bizonyára olyat lát, amit én nem látok, pedig igyekszem odanézni, ahová ő. A Balatonnak egy színárnyalata, egy szélrezdülés,

egy vízfodor, egy felbukkanó hal, egy lecsapó sírály az ő számára sokat mond. Ki tudja, mi mindenre következtet belőle. Talán nevetne most rajtam, ha azt mondanám: szép idő van. Laikus vélemény lehet ez, melyet őt pere mulva megcáfol a háborodó Balaton. Azt csak ő tudhatja, a szőke matróz, hogy milyen idő van. És azonkívül még mennyi mindent tudhat, amit én nem tudok.

Elnézem a két karját, könyöktől csupasz és barna és szőrös és sovány. Matrózkarok, gondolom magamban. Nem valami izmos karok, inkább véznának mondhatók. De engem nem csap be, én tudom, hogy ez a véznaság csak látszólagos. Én tudom, hogy ez így szokott lenni a matrózoknál. Nem mutatósak, de szívósak. Szörnyű erő lehet ezekben a karokban és micsoda bravúrok szunnyadhatnak ott! Pottyanna csak bele egy utas a Balatonba, akkor válnék el, mit tud az a két kar. Még a háborgó Balatonban is gyerekjáték lehet az ő számára az életmentés. Nem is lehet másképp: a gyér számú legénységnek érteni kell hozzá. Úgy néztem erre a matrózra, mint akinek az életemet köszönhetem máris. Mint egy hősre, aki erősebb, mint a Balaton, erősebb, mint a vihar. És mint a kettő együtt.

Ahogy nézem a karját, tetovált betűket látok rajta. ÖLEL, kezdem olvasni,

de éppen elfordul, nem látom a folytatását. Ez is matróz-szokás, hogy tetováltatja a karját. Lássuk csak, mi lehet az, micsoda érdekes szöveg. ÖLELEM... — olvasom le hirtelen, de nem juthatok tovább, megint elmozdult a karja. Közelebb húzódok hozzá, egészen a háta mögé és feszülten figyelek. Szerencsére folyton izeg-mozog és gyakran teszi csípőre a kezét, ilyenkor az alsókarja belsejét, ahol a betűk vannak, felmfordítja. Egy ilyen alkalmat kell elcsípni. Már meg is van. ÖLELEMBABÁMAT.

Csak egy villanásra láttam, meg kell nézni még egyszer. Nem egészen biztos, hogy így van. A szavak egymásba folynak, csupa nagybetű és egy kicsit egyenetlen az írás. Táncol előttem az egész felírat. De milyen érdekes: egy ember, akin felírat van. Nem a sapkáján, vagy a zubbonyán, hanem az eleven testén. A bal alsókarján, könyökhajlástól a csuklóig terjedően. Még hozzá csintalan felírat. Öleli a babáját, aszongya. Ha ugyan valóban az... még nem biztos, de mindjárt...

Most a jobb kezét teszi csípőre és meglepetve látom, hogy a jobb alsókarján is felírat van, a következő: VÉDEMAHAZÁMAT.

Ezt most egészen tisztán leolvastam, ez egészen bizonyos. Alatta rajz is van, babérág. Legfölül pedig a neve kezdőbetűi.
M. I.

Most már értem az egészet. Ez a két felírat két verssor. A balkarja, meg a jobbkarja rímelnék egymással:

ÖLELEMBABÁMAT
VÉDEMAHAZÁMAT

De az első sort mégis meg kellene nézni mégegyszer, ott mintha valami nem volna egészen rendben. „ÖLELEM” után A betű következik, úgy emlékszem, nem B betű. És mintha azontúl valami kis zavar volna. Nézzük csak.

A parancsnok lehívta a matrózomat a sárgaréz csövön keresztül, de nemsokára megint visszatért. Ekkor újra megleshettem a balkarján a felíratot. Meglestem háromszor is egymásután, de még mindig nem voltam benne bizonyos, hogy jól látok. ÖLELEMBABÁMAT, ezt láttam újra és újra. Nem BABÁMAT hanem ABÁMAT. Fölötte a neve kezdőbetűi, alant egy szív, minden rendben, csak a B betű hiányzik.

Íráshiba lesz, villant az eszembe. Aki tetovált, az jól tudott tetoválni, de nem tudott jól írni. A betűk is azért olyan reszketegek. Az ám, íráshiba, sajtóhiba. Ebben az emberben sajtóhiba van.

Mégse lesz az úgy, gondoltam azután. Az M betű jobbszélső szárán bizonyára ott van két félkör, ott van elrejtve a B betű.

Csak ezek a félkörök egész vékonyak lehetnek, azért nem vettem észre. Most már csak erre lestem: megvan-e az a két félkör, vagy nincs. A szerencse kedvezett, jól szemügyre vehettem a felíratot, egész közelről és jó sokáig. Minden kétséget kizáróan megállapítottam, hogy a két félkör, a B betű kettős domborulata — nincs ott. B betű nincs. Ölelem a bámat.

Tehát ez az ember csakugyan sajtóhibával járja a világot. De hát mért tűri? Mért nem dobta vissza a mesternek: csinálja meg tisztességesen. Vagy talán nem tud róla? Nem vette még észre? És mások se figyelmeztették rá? Az lehetetlen, nekem rögtön szemembe tűnt. Ő biztosan tudja ezt és bántja is a dolog, de úgy látszik, nem tud rajta segíteni. Későn vette észre, mikor már a tetováló mester messze járt és azóta se talált senkit, aki a hibát kijavítsa. Orvoshoz hiába megy, az legfeljebb levágja a karját, de a sajtóhibát ki nem javítja. Az külön művészet.

De talán jobb is így. Végre látok egy embert, akiben sajtóhiba van. Eddigelé csak könyvekben és ujságokban láttam sajtóhibát, emberben soha.

— Ott van Almádi! — mondta valaki mellettem, mikor kiszálltunk Siófokon. A távolba mutatott, a Balaton tulsó partjára és

akkor vettem észre, hogy nagyon szép vidékek mellett hajózhattunk el a partok mentén, a tihanyi félszigethez is egész közel jártunk és a Balaton is nagyon szép lehetett útközben. Én, sajnos, az egészből nem láttam semmit.

Én csak egy sajtóhibát láttam.

Hova lettek?

Mindennapos dolog volt gyerekkoromban, de még később is, hogy a zsidongó társaságból, amelytől én borzadva visszahúzódtam, egyszer csak kivált egy idősebb hölgy, megállt a szoba közepén és szeretettel, mosolygósan vizsgálgatott engem. Olyankor mindig tudtam, mi következik. Ez is egy a sok közül, akik engem kicsi koromból ismernek.

— Te talán már nem is emlékszel rám — kezdte az illető — de én annál jobban terád.

Valamennyien így kezdték, mintha összebeszéltek volna. És így folytatták:

— Ilyen kicsi voltál még . . .

Mutatták a magasságot, vagyis alacsony-ságot, de még abból is mindig elvettek. A kinyújtott kéz egy kicsit lesúlyedt a képzeletbeli mérőlécs mentén, csak azután állapodott meg. Ez a pontos méret, ilyen kicsi voltam.

Utána azt is elmondták, hogy egészen az anyám vagyok, meg hogy az ölükből is voltam, meg hogy istenem, hogy múlik az idő!

Számtalanszor ismétlődött meg ez a jelenet az évek folyamán, különböző szerep-

lőkkal, de mindig ugyanazokkal a szavakkal, ugyanazzal a kézmozdulattal, meg a pótmozdulattal. Mint valami szertartás, olyan volt ez.

Utána még egy kicsit vártak, néztek, bólogattak, mosolyogtak, ez is hozzátartozott a szertartáshoz. Kisebb koromban meg is cirógattak, de később, persze, már a cirógatás elmaradt. A tegezés is elmaradt, magázva kezdték és legfeljebb a végén, a búcsúzáskor vetettek oda egy tegező szót, de utána mindjárt el is tűntek, szégyenkezve, menekülve. Jogászkoromban is volt még ilyen esetem és később is.

Nekem mindig kínos volt a dolog, gyerekkoromban is, később is. Mit mondjak én arra válaszul, amit ők hangoztattak? Mondjam, hogy nem emlékszem? Kérdjem meg a lelkes nénitől: kicsoda tetszik lenni? De mikor az engem nem is érdekel! Ezek a nénik mind olyan érdektelenek, mind olyan egyformák. Hogy az ölében voltam, hát aztán? Az csak természetes, hogy egyszer kicsi voltam, mit kell azon úgy lelkendezni? Akkor kicsi voltam, azóta megnőttem, megesett az mással is. Legalább kérdeznének valamit, hogy ne kelljen hallgatnom, de nem kérdeznek. Csak állnak, bámulnak és várják, hogy én kérdezzem őket. De hát mit kérdezzek? Engem nem érdekel ez az egész ügy. Kis-

sebb gondom is nagyobb annál, mint hogy a multakan rágódjam.

Többnyire rájuk se néztem, lesütöttem a szememet, úgy vártam be a tortúra végét. Úgyhogy nem is láttam őket, legfeljebb a körvonalaikat. És a nevüket se tudtam, sose kérdezősködtem utána. Valamikor ölbevettek, babusgattak, később elémálltak, emlékeztettek, egyesek többször is elémálltak, többször is emlékeztettek, szóval nagyon is sokat foglalkoztak velem személyesen, de én bizony — mindezek ellenére — nem ismerem őket. Csak azt tudom róluk, hogy idősebb hölgyek, egyebet semmit.

Ezek a kedveskedő nénik az utóbbi években feltűnően elmaradtak, visszahúzódtak. Az utóbbi években eggyel se találkoztam. Az utóbbi években senkise mondta nekem, hogy kicsi koromban ölbevett és senkise mutatta, milyen kicsi voltam valamikor. Meg az édesanyámmal való hasonlóságot se emlegette senki az utóbbi években. Ha jól utána gondolkodok, tíz éve is lehet már annak, hogy ilyen eset nem fordult elő.

Vajjon hova lettek ezek a nénik? Lehet, hogy megsértődtek. Rosszul esett nekik a közöny, amivel a lelkendezésüket hallgattam. Bele is unhattak, el is fásulhattak. Meg aztán nekik is sok a gondjuk-bajuk mostanában, nem érnek rá ilyen bohóságokkal tö-

rődni. Meg aztán az én rokonságom inkább felvidéki, az utazás sokba kerül, pénzük nincs, ez is oka lehet annak, hogy nem igen mutatkoznak. Ez még a legvalószínűbb. Valahol a Felvidéken lehetnek mindnyájan egycsomóban, ott beszélnek meg egymást közt, uzsonnakávé mellett, hogy én egyidőben milyen kicsi voltam és hogy az ölükbe is vettek. És hogy mennyire hasonlítok az anyámmal.

Pedig én mostanában szívesen találkozom velük. Mióta anyám meghalt, egyre jobban vágyódom rá, hogy összeüljek egyikkel-másikkal és kikérdezzem a multakról, anyámról, az ő fiatakoráról, meg arról az időről, mikor én még egész kicsi voltam, egész kicsi. Sok olyat kérdeznék, amit anyámtól elfelejtettem megkérdezni s amit csak ők tudhatnak most már. Például, hogy miféle sárga ház volt az, ahol harmincegynéhány évvel ezelőtt egy női társaság szőlőt kötözött egy nagy üres szobában. Kik voltak azok a nénik név szerint, akik anyámmal együtt ott voltak, ez most nagyon érdekelne. Biztosan ők voltak azok. Akit kérdezek, az is ott volt.

Igen, igen, most már tudom, mit kellett volna kérdeznem, mikor ők lelkendeztek, én meg lesütött szemmel hallgattam. Azt kellett volna kérdeznem: ugye, ott tetszett lenni abban a sárga házban, Győrösön, mikor a szőlőt kötöztük? Ezt kellett volna kérdeznem, ezt

várták tőlem. Ő, hogy felujjongtak volna erre a kérdésre!

El fogok menni Szentmártonba, az öreg Gábris bácsihoz, ő biztosan tudja, kik voltak azok. Ő az egyetlen ezen a tájékon, aki még tudja. Egyebet is tud, mindent tud a múltakról, de ővele, sajnos nem lehet sokra menni, mert teljesen süket. Akármit kérdezek, mindenre azt feleli nyájasan: igen. Hanem majd felírom neki a kérdést: miféle sárga ház volt az Györösön, ahol szőlőt kötöztünk harmincegynéhány év előtt? És kik voltak akkor azok a hölgyek? És hol vannak azok most? Hova lettek?

Ő majd megnevezi őket sorban és megmondja nekem azt is, hova lettek,

Ördögűzés

A doktor bácsi, akivel én naponta szembeülök a klubban, a sakkasztalnál: a sakkjáték világbajnoka. Nem azé a sakkjátéké, amit Aljekin meg Capablanca űznek, hanem az igazi sakkjátéké. Ugyanis Aljekin, meg Capablanca, nézetem szerint nem tudnak játszani. Az a tébolyodásig való töprengés, amit a figurák tologatása közben véghezvisznek, az már nem játék. Tessék megnézni a doktor bácsit a sakkasztalnál: ő az igazi sakkjátékos. Nemhogy az elméletet, de még a figurák menetmódját sem ismeri, minélfogva győzelemre nem is szokott játszani. Nem is lép a figurákkal, hanem egyszerűen csak morzsolgatja őket a keze közt és egymáshoz ütögeti őket. Hogy mért éppen a sakkfigurákat morzsolgatja és ütögeti, mért nem egyéb tárgyakkal cselekszi ezt, az könnyen érthető. Őt a sakkhöz vonzza a hajlama. Ő csak akkor érzi magát igazán jól, ha sakkasztalnál ülhet. Évek óta mindennap játssza ezt a játékot a klubban és olyan nagy gyakorlatra tett már szert, hogy joggal nevezhetjük őt a sakkjáték világbajnokának.

Játszik a bábokkal, szívja a szívarját és mesélget. Legutóbb az alább következő történetet mesélte el nekem, aminek semmi köze sincs a sakkhöz és lehet érdekes is, nem is, de mindenesetre tanulságos.

Az ő édesanyja, — mondja a doktor bácsi, — faluhelyen lakik, nádtetős öreg házban. Egy este berohan hozzá a lánycseléd és rémüldözve ujságolja neki, hogy az ördögöt látta lepedőben. Petrezselymet akart húzni, azért ment le a kert végébe, akkor látta meg az ördögöt a holdvilágnál, lepedőben.

— Ugyan eredj már, — mondta neki a doktor bácsi édesanyja, — hogy lehetsz ilyen ostoba! Hiszen ördög nincs, az csak olyan kitalálás. Még hozzá lepedőben, ki hallott ilyet!

De a lány esküdözött égre-földre, hogy ő bizony látta az ördögöt, lepedőben. Ott állt a kert végében, talán még most is ott áll, sütött rá a hold, forgatta a fejét, szarva is volt kettő, meg hegyes szakáll. És a szeme villogott, tetszik tudni, ahogy körül nézett. Szakasztott olyan volt, mint az álmoskönyvben, csak lepedőben.

Nem értette a dolgot az öreg nagysága, felvette az asztalról a petróleumlámpát, kiment vele a kertbe, hogy megnézzze ő is az ördögöt.

— Jaj, ne menjen, nagysága, — kérlette a szolgáló. — Jajjaj, utoljára látom, elviszi az ördög!

De az öreg nagysága mosolygott ezen, vitte a lámpát, végigment a kerten, a szolgáló ott jajveszékelt a ház előtt, nem mert utána menni, de a házban sem mert magára maradni.

Ment az öreg nagysága, ment a lámpával, jobbra-balra nézett, kereste az ördögöt. Biztos volt benne, hogy nem fogja meglátni, mert hiszen ördög nincs. Nyugodtan, bátorosan lépkedett a kerti úton, hanem egyszer csak gyökeret vert a lába. Ott állt előtte az ördög a kert végében, a holdvilágon, lepedőben. Szarva is volt kettő, hegyesszakála is, ahogy festik az ördögöt. Forgatta a fejét és a szeme vészesen villogott.

Magasra tartotta a lámpát az öreg nagysága, úgy világított rá messziről az ördögre. Bizony, ennek fele se tréfa, ez maga az ördög. Furcsa helyzet volt ez, akárki más megrémült volna a helyében, még férfiember is. Egyedül az esti kertben, szemtől-szembe az ördöggel. De a doktor bácsi édesanyja nem félt. A lámpa nem reszketett a kezében, arra gondolt, hogy ott mégse lehet az ördög, mert hiszen ördög nincs. Erőt, bátorságot, nyugalmat adott neki ez a hite. Megindult a lámpával, hogy most már köze-

lebbről világítsa meg az ördögöt. Az a pár lépés, amit ő akkor megtett, az a pár lépés, úgy gondolom, a világtörténelem és világirodalom nőalakjainak a legszebb, legnagyobb-rúbb lépéseihez fogható. Egy asszony, öreg-asszony, aki nem fél, mert hisz. Inkább hisz a hitének, mint a szemének. És neki-megy az ördögnek.

Odament az öreg nagysága, egész közel ment az ördöghöz és akkor felkacagott. Akkor látta csak, miről van szó. Hogy ott nem az ördög van, hanem egy kecske, meg egy lepedő. A szomszéd kecskéje felágaskodott a kerítésre, ahol lepedőt szárítottak. A kecske-fej éppen a lepedő fölött jelent meg, úgy lett a lepedőből, meg a kecskéből ördög.

Nevetett a doktor bácsi, mikor a történet végére ért. Nagy erővel csapkodta egymáshoz a sakkfigurákat, úgy mulatott rajta. A véletlen játékan, amely kecskéből, lepedőből ördögöt csinál.

Pedig ez nem nevetni való. Még százötven évvel ezelőtt a szomszédasszonyt megégethették volna emiatt. Az ő kertje felől leselkedett az ördög, tehát az ördöggel cimborál, tehát boszorkány. Máglyára vele! Ha csak nem akad akkor is egy ilyen erős hitű asszony, aki rávilágít az ördögre és a világosság hatalmával kettőbe bontja. Kecskére, meg lepedőre.

Nem nevetni való ez, mert azt példázza, hogy az ártatlanság is démoni színben tűnhetik fel. Milyen ártatlan jószág a kecske, milyen ártatlan a kiterített lepedő, mégis a kettő együtt riasztó volt akkor este. Maga a sátán.

Ezért kell világosság erre a világra, ezért kell hinni azt, amit a doktor bácsi édesanyja akkor este a kertben olyan erősen hitt. Ami őt megszabadította a Gonosztól.

Hinni kell, hogy nincs Gonosz.

Ezermester

Ebéd után felhúztuk a gramfont a barátom szórakoztatására. Alig forgott a lemez egyet-kettőt, a barátom odament a gramfonhoz, megállította.

— Ennek egy kis mellézköreje van, — mondta szigorúan. — De azért nem kell sehová elküldeni, majd én megcsinálom nektek. Az ilyesmiért négy-öt pengőt is elkérnek, pedig semmi az egész. Adjatok hamar egy kést.

Mi ugyan nem hallottunk semmiféle mellézkörejt, se én, se a feleségem, de azért biztosak voltunk benne, hogy a barátom nem téved. Ugyanis ő szakember ezen a téren, habár csak műkedvelő. Sietve odaadtuk neki a kést, hadd spóroljuk meg azt a négy-öt pengőt. A kés vastag volt, adtunk neki másikat, az meg vékony volt. Erre ő maga választotta ki a megfelelőt a féltve őrzött ezüstkészletünkből.

— El fog pattanni, — jegyezte meg a feleségem.

— Nem szabad neki, — mondta a barátom. Beillesztette a kést az egyik csavarba és a szakértő biztonságával megcsavarta. A kés elpattant.

— Nem kár ezért a vacakért, — mondta megvetően. Kivett egy másik kést a szarvasbőrtartóból, ezzel folytatta művét. Ez a kés nem pattant el, csak össze-vissza facsarodott. A feleségem nem tudta nézni, kiment a szobából.

A barátom mind jobban belehevült. Sorra kicsavarta az összes csavarokat, aztán vi-gyázva, gyöngéden, szeretettel kiemelte az egész szerkezetet a fadobozból. A tenyerén tartotta és elindította. Biztatott, nézzem meg közelről, mert nagyon érdekes. Csakugyan nagyon érdekes volt, ahogyan a meztelen szerkezet a szabad levegőn, a barátom tenye-rén működésbe jött. A fogaskerekerek forogtak, az acélszalag tekergőzött, minden alkatrész végezte a maga dolgát. A zöldposztós korong zajtalanul keringett most is, minden mellék-zőrej nélkül.

A barátom megszólalt:

— Töröld meg az arcodat, olajos vagy.

Addig azt hittem, csak az ő arca olajos. Neki az inge, meg a ruhája is tele volt fe-kete pettyekkel. Ugyanis a forgó szerkezet ráfröcskölte a piszkos olajat, de úgy látszik, nemcsak őrá, hanem énrám is, sőt az asztali csipketerítőre is, amit kilencvenkét pengőért vettünk a télen. Az is fekete volt, mintha korom lepte volna el.

— Nevetséges, — mondta a barátom, — ezért a semmiségért négy-öt pengőt kiadni. Az ilyesmit az ember megcsinálja maga. Már tudom is, hol a hiba. Ez itt a forgató rugó, látod, ez a kis vacak. Ennek lekopott az egyik vége, itt ni, ezt a rugót kell most kicserélni, annyi az egész. Adj egy halcsontot.

Bementem a feleségemhez halcsontért, mire ő tükröt tartott elé. Mondtam neki, hogy a barátom még feketébb, ez egy kicsit megnyugtatta. Azonban halcsontja nincs, honnan vegyen ő halcsontot. Erre magam estem neki a ruhaszekrénynek, hogy a halcsontot felkutassam. Hadd jöjjön rendbe a grammofon, ha már annyit beleköltöttem. Most már futottam a pénzem után. Mialatt a szekrényben turkáltam, a feleségem átment a fürdőszobába.

A másik szobából behallatszottak a barátom vezényszavai. Törlőrongyot, szeget, ollót, kalapácsot és más apróságokat követelt a szobalánytól. Ajtócsapkodás, lőtásfutás verte fel a házat. Hopp, megvan a halcsont! A feleségem Pierette-kosztümjében találtam rá, ami leánykori emléke. Kifejtettem belőle a halcsontot, mire az egész ruha szétesett. Újabb kár, de most már, hálistennek, rendbejön a grammofon.

Azonban kiderült, hogy a halcsontra már nincs is szükség, a barátom azóta már segített magán. Ugyanis a fényképezőkazetátnak a bádoglemezéből tudtom és megkérdezésem nélkül a nagyollóval lenyírt egy szeletkét. Abból lesz a forgató rugó.

Most már csak az volt hátra, hogy a bádogszeletkét kilyukassza. Ecélből a nagyollót használta, minthogy szeget nem kapott. Nekiszegezte a nagyollót, ütögetni kezdte az üveghamutartóval, de az olló hegye minden ütésnél lesiklott. Úgyhogy nem a bádogba, hanem a mahagóni asztalba csinált lyukakat. Egyszer aztán az üveghamutartóval olyan nagy ütést mért a nagyollóra, hogy az olló megállt az asztalban, az üveghamutartó pedig két darabban hullott alá. De viszont a bádog is végrevalahára kilyukadt.

— Ez is megvan, — mondta a barátom.
— Egykettőre készen leszünk, hívhatod a nagyságos asszonyt.

Hívtam a feleségemet, aki hosszas rábeszélésre be is jött. Az ajtóban megdőbbenve álltunk meg. A szerkezet ismét ott forgott a barátom tenyerén, azonban most már nem olyan zajtalanul forgott, mint az imént, hanem csattogva, pattogva, kelepelve. Mint az autómotor, mikor begyújtják.

— A rugónak egy kis surlódása van,
— mondta a barátom. — Úgy látszik, egy haj-

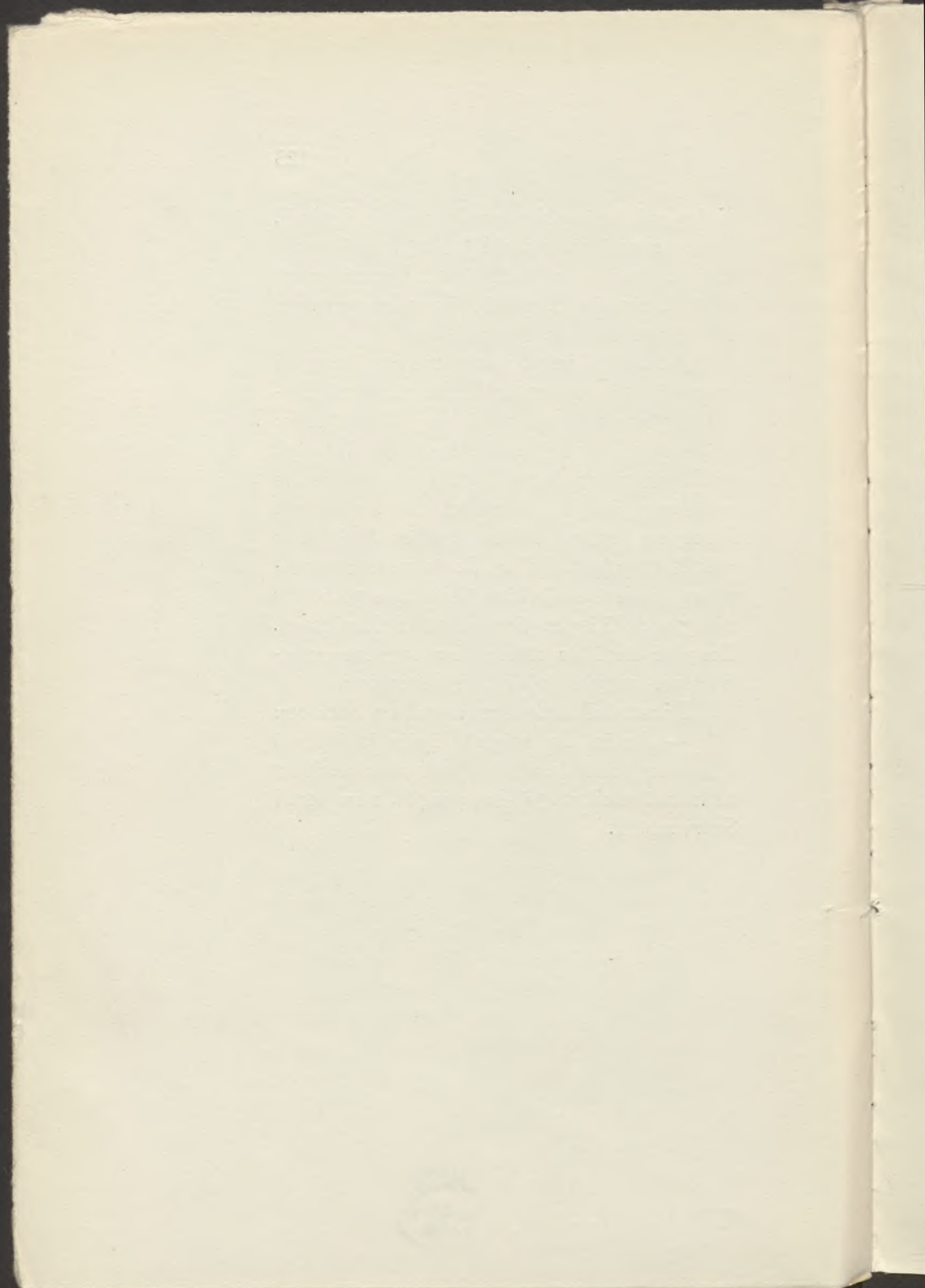
szálnyival hosszabbra szabtam a kelleténél. De ez a nyúlvány majd le fog kopni, majd idővel, csak sokat járassátok. Hanem most adjatok rám inget, ruhát, ilyen maszatosan mégse mehetek az utcára.

Adtunk rá inget, ruhát, cserébe itthagytá helyettük az olajosat. Mialatt átöltözött, kiszámítottam, mennyi a károm. Főbb tételek: 2 darab ezüstnyelű kés, 1 darab csipketerítő, olajfoltok a ruhámon, lyukak a mahagóni asztalban, üveghamutartó csínos kivitelben, félselyem férfiing, gallérral, teljes férfiöltöny mérték után (ezt elvitte). Jutányosan megszámitva mindezeket (tekintettel a közelgő kettős ünnepre :) 872 pengőre rugott a kárösszeg. Ennyibe került a grammfon ingyenes megjavítása, vagyis átalakítása kereplővé.

Búcsuzóul kedvesen mondta a barátom:

— Aztán ha megint hibája talál lenni a grammfonnak, csak szóljatok nekem. Mért ne takarítsatok meg öt-hat pengőt, nem igaz? Szervusztok.

Tartalom

Nincs levelem	—	—	—	—	—	3
Egy fél cseléd	—	—	—	—	—	7
Kincstár	—	—	—	—	—	10
Ezen kert eladó	—	—	—	—	—	13
Csöszi	—	—	—	—	—	16
Egy pengő	—	—	—	—	—	20
Lejár a váltó	—	—	—	—	—	13
Jogi tanácsosom	—	—	—	—	—	27
Gyermeknevelés	—	—	—	—	—	31
Középfinom török	—	—	—	—	—	35
A fehér szekrény	—	—	—	—	—	38
Bánok a pénzzel	—	—	—	—	—	41
Riport lesz belőle	—	—	—	—	—	49
Harmadosztály	—	—	—	—	—	53
Uzsonna	—	—	—	—	—	58
Zsófi sapkája	—	—	—	—	—	62
Tavaszi szél	—	—	—	—	—	67
Képeslap	—	—	—	—	—	71
Novemberi rémület	—	—	—	—	—	75
Kiskati	—	—	—	—	—	78
Virányi úr és a gép	—	—	—	—	—	83
Nincs semmi baj	—	—	—	—	—	89
Kecskés Pista színváltozásai	—	—	—	—	—	95

Válasz Vilma néninek	—	—	—	99
Sajtóhiba	—	—	—	103
Hova lettek?	—	—	—	109
Ördögűzés	—	—	—	114
Ezermester	—	—	—	119

EZ A KÖNYV
ADLER JÓZSEF
KÖNYVNYOMDAJÁBAN KÉSZÜLT
BERETTYÓÚJFALUBAN

